НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Факультет соціології і права

Кафедра теорії та практики управління

«На правах рукопису»
УДК _____

До захисту допущено:
В. о. завідувача кафедри
_____ Ростислав ПАШОВ
«___»_____20__ р.

Бакалаврська кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня бакалавра

за освітньо-професійною програмою «Публічне адміністрування та електронне урядування»

зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

на тему: «Підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних»

Виконала:
студентка IV курсу, групи АМ-з11
Сніцар Вікторія Андріївна _____

Науковий керівник:
доцент кафедри теорії та практики управління, к. іст. н.,
доцент, Перга Юрій Миколайович _____

Рецензент:
доцент кафедри філософії, к. філос. н., доцент, _____
Гераськов Сергій Вадимович

Засвідчую, що у цій бакалаврській кваліфікаційній роботі немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань.
Студент _____

Київ – 2025 року

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра теорії та практики управління

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Спеціальність – 281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма «Адміністративний менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ
В. о. завідувача кафедри
_____ Ростислав ПАШОВ
«___»_____20__ р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу студенту
Сніцар Вікторії Андріївні

1. Тема кваліфікаційної роботи «Підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних», керівник роботи Доцент кафедри теорії та практики управління, к.і.н., доц. Перга Юрій Миколайович, затверджені наказом по університету від «11 » червня 2025 р. №1981-с
2. Термін подання студентом кваліфікаційної роботи: «16 » червня 2025 р.
3. Об’єкт дослідження: система державного управління та її прозорість як умова ефективного врядування.

4. Предмет дослідження: теоретичні, методичні та прикладні аспекти використання цифрових платформ і відкритих даних для забезпечення прозорості державного управління в Україні.

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

1. Теоретичне узагальнення прозорості у публічному управлінні та концептуалізація цифрових платформ і відкритих даних;
2. Узагальнити теорії публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху;
3. Аналіз стану розвитку екосистеми відкритих даних в Україні та огляд ключових урядових цифрових платформ;
4. Проаналізувати взаємозв'язок між цифровими сервісами та іміджем державного управління;
5. Дослідити ключові бар'єри цифрової трансформації в Україні;
6. Проаналізувати міжнародні практики підвищення прозорості;
7. Визначити рекомендації щодо розвитку цифрових комунікацій в системі державного управління.

6. Перелік ілюстративного матеріалу: 1 презентація для доповіді, 12 рисунків.

7. Дата видачі завдання «21» квітня 2025 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Конкретизація теми кваліфікаційної роботи (далі – КР) через визначення предмету і об'єкта, мети і завдань, підбір методів дослідження. Вивчення літературних джерел з предмету дослідження. Складання розгорнутого плану КР та обговорення його з науковим керівником.	21.04.2025 – 23.04.2025	Виконано
2.	Завершення опрацювання першого розділу. Надання на перевірку першого розділу КР.	24.04.2025 – 30.04.2025	Виконано

3.	Завершення опрацювання другого розділу. Надання на перевірку другого розділу КР.	01.05.2025 – 11.05.2025	Виконано
4.	Представлення двох розділів КР. Розробка пропозицій та рекомендацій для третього розділу КР.	12.05.2025 – 18.05.2025	Виконано
5.	Завершення опрацювання третього розділу. Надання на перевірку третього розділу КР.	19.05.2025 – 01.06.2025	Виконано
6.	Оформлення КР відповідно до методичних рекомендацій. Подання КР керівникові для написання відгуку.	02.06.2025 – 04.06.2025	Виконано
7.	Попередній захист КР.	05.06.2025 – 08.06.2025	Виконано
8.	Перевірка КР на збіг подібності (плагіат).	09.06.2025 – 10.06.2025	Виконано
9.	Рецензування КР рецензентом, підготовка презентації.	11.06.2025 – 13.06.2025	Виконано
10.	Оформлена (зшита) КР. Оформлена презентація. Підписаний відгук керівника. Підписана рецензія. Всі файли щодо випускової атестації завантажені в іменну Google-папку здобувача ВО.	14.06.2025 – 16.06.2025	Виконано
11.	Складання атестаційного екзамену. Захист кваліфікаційної роботи.	16.06.2025 – 23.06.2025	Виконано

Студент **Вікторія СНІЦАР**

Керівник **Юрій ПЕРГА**

АНОТАЦІЯ

Сніцар В.А. Підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», освітньо-професійна програма «Адміністративний менеджмент». – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», кафедра теорії та практики управління. Київ, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу впливу цифрових платформ та відкритих даних на забезпечення прозорості системи публічного управління в Україні. У роботі було розглянуто теоретичні та методологічні засади поняття «прозорість», концепцію цифрових сервісів, відкритих даних та іміджу держави в умовах цифрової епохи.

Проаналізовано стан розвитку цифрових платформ в Україні, в тому числі урядові сервіси, та їх вплив на формування позитивного іміджу державного управління.

Особливу увагу приділено викликам цифрової трансформації, зокрема нормативним, організаційним та комунікаційним. Також акцентовано увагу на іміджеву складову прозорості, зокрема роль цифрових інструментів у формуванні позитивного сприйняття держави всередині країни та на міжнародному рівні. Запропоновано конкретні рекомендації щодо вдосконалення державних цифрових сервісів, розширення відкритості даних та покращення публічної комунікації.

Ключові слова: прозорість, державне управління, цифрові платформи, відкриті дані, державні сервіси, імідж держави, публічна комунікація, електронне урядування.

SUMMARY

Snitsar V.A. Enhancing the Transparency of Public Administration in Ukraine Through Digital Platforms and Open Data. – Bachelor's Thesis (manuscript format).

Bachelor's thesis for obtaining the degree of Bachelor in specialty 281 "Public Management and Administration", educational and professional program "Administrative Management". – National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Department of Theory and Practice of Management. Kyiv, 2025.

This thesis is devoted to the analysis of the impact of digital platforms and open data on ensuring transparency within the public administration system in Ukraine. The study explores the theoretical and methodological foundations of the concept of transparency, as well as the role of digital services, open data, and the state's image in the digital era.

The current state of digital platform development in Ukraine is examined, including government services and their influence on shaping a positive image of public administration.

Special attention is given to the challenges of digital transformation, particularly legal, organizational, and communication-related ones. Emphasis is also placed on the image-related dimension of transparency, focusing on the role of digital tools in forming a positive perception of the state both domestically and internationally. The thesis offers specific recommendations for improving public digital services, expanding data openness, and enhancing public communication.

Keywords: transparency, public administration, digital platforms, open data, government services, state image, public communication, e-governan

ЗМІСТ

ВСТУП..... 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....8

1.1. Еволюція поняття «прозорість» у державному управлінні.....8

1.2. Концептуалізація цифрових платформ та відкритих даних.....14

1.3. Теорії публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху.....21

Висновки до першого розділу.....28

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ТА ВІДКРИТИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ.....30

2.1. Стан розвитку екосистеми відкритих даних в Україні.....30

2.2. Огляд ключових урядових цифрових платформ…….38

2.3. Взаємозв'язок між цифровими сервісами та іміджем державного управління…….44

Висновки до другого розділу.....50

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОСИЛЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ І ВІДКРИТІ ДАНІ..... 53

3.1. Ключові бар'єри цифрової трансформації в Україні.....53

3.2. Міжнародні практики підвищення прозорості державного управління (бенчмаркінг).....56

3.3. Рекомендації щодо підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних.....61

Висновки до третього розділу.....65

ВИСНОВКИ.....67

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....72

ВСТУП

Актуальність теми. У контексті глобалізаційних процесів цифровізація у державному управлінні стає одним із трендів розвитку публічного управління. Відкриті дані та цифрові платформи поступово інтегруються в процедури державного управління, за рахунок чого зростає публічність, прозорість, відкритість публічної влади та її наближення до громадян. Відкриті дані та цифровізація послуг публічного урядування сприяють доступу громадян до публічної інформації, завдяки чому підвищується прозорість рішень в публічному управління, знижуються ризики корупції та неправомірної поведінки, а також збільшується ефективність управлінських практик.

У частині публічних комунікацій цифрові сервіси слугують джерелом формування взаємодії між публічною владою та громадянами держави. Цифрові сервіси забезпечують оперативний двосторонній обмін інформацією, за рахунок чого органи публічної влади можуть ефективно відповідати запитам суспільства, у тому числі в період кризових ситуацій та соціальних, геополітичних змін. Цифрові інструменти дають змогу підвищити рівень прозорості публічного управління та сприяють формуванню позитивного образу держави.

При цьому зовнішній імідж держави, яка сприяє розвитку цифрових ініціатив та розвиває прозорість та відкритість даних, формує основу для позиціонування держави на міжнародному рівні. За рахунок позитивного зовнішнього іміджу держави формується довіра до її інституцій, інфраструктури та основних засад функціонування, що сприяє розвитку міжнародного партнерства та збільшення інвестиційних потоків. У зв’язку із усім вищезазначеним, обрана для дослідження тема особливо актуальна та практично значуща, оскільки роль цифрових платформ та відкритих даних у підвищенні прозорості публічного управління є суттєвою.

Зазначені чинники обумовлюють необхідність проведення власного наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана на кафедрі теорії та практики управління факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» згідно з ініціативною темою №0123U101483 «Цифрова трансформація державного управління та місцевого самоврядування: виклики та можливості для досягнення Цілей сталого розвитку» 1981-с від 11.06.2025 р., в межах якої автором досліджено роль цифрових платформ у формуванні прозорості державного управління.

Стан наукової розробки проблеми. Проблематика функціонування цифрових платформ у формуванні прозорості державного управління досліджується у працях таких науковців, як Анісімов В., Губа М., Зубенко Г., Корват О., Куспляк Г., Куспляк І., Кушнір В., Кшаджирадієва С., Линецький М., Любарський В., Розовик І., Семчук Ю., Серенок А., Шевцова Є. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є висвітлення теоретичних та практичних аспектів функціонування цифрових платформ у формуванні прозорості державного управління в Україні.

Задля досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

1. Теоретичне узагальнення прозорості у публічному управлінні та концептуалізація цифрових платформ і відкритих даних;
2. Узагальнити теорії публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху;
3. Аналіз стану розвитку екосистеми відкритих даних в Україні та огляд ключових урядових цифрових платформ;

4. Проаналізувати взаємозв’язок між цифровими сервісами та іміджем державного управління;

5. Дослідити ключові бар’єри цифрової трансформації в Україні;

6. Проаналізувати міжнародні практики підвищення прозорості;

7. Визначити рекомендації щодо розвитку цифрових комунікацій в системі державного управління.

Об’єктом дослідження є система державного управління та її прозорість як умова ефективного врядування.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні аспекти використання цифрових платформ і відкритих даних для забезпечення прозорості державного управління в Україні.

Методи дослідження. У процесі наукового дослідження використовуються різноманітні теоретичні методи, серед яких аналіз та синтез, дедукція та індукція, що дозволили здійснити комплексний розгляд концепцій та теорій, пов'язаних із темою дослідження, узагальнення – для визначення характерних особливостей функціонування цифрових платформ у формуванні прозорості державного управління, логічний метод – для формулювання обґрунтованих висновків на основі проведеного аналізу, порівняльний метод – для аналізу досвіду зарубіжних країн. До емпіричних методів відносяться методи графічного та табличного моделювання, які використовуються для візуалізації інформації у вигляді рисунків та таблиць.

Новизна одержаних результатів. За результатами проведеного дослідження розроблено рекомендації, які можуть бути використані не лише для розвитку публічного управління в Україні в умовах цифровізації, а й для підвищення рівня іміджу держави як прозорої та інноваційної. Зокрема, обґрунтовано доцільність інтеграції цифрових стандартів з

європейським цифровим простором; розширення функціоналу діючих цифрових платфор та розробка нових платформ для розвитку освіти, науки, творчості, інших сфер суспільного життя; розкриття повної інформації про публічні фінанси та закупівлі; розвиток громадського контролю за відкритими даними; запровадження електронної системи оцінювання ефективності роботи державних службовців. Особлива увага приділена іміджевим спектам прозорості, зокрема - ролі цифрових платформ та відкритих даних у формуванні позитивного образу держави.

Практичне значення одержаних результатів. Результати наукового дослідження можуть бути використані як з теоретико-методичних позицій, зокрема, у подальших наукових дослідженнях проблематики публічного управління, при викладанні дисциплін, пов'язаних із державним управлінням, так і з практичних позицій, зокрема – для розробки рекомендацій щодо підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних.

Загальний обсяг та структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 81 сторінка друкованого тексту, 12 рисунків. Список використаних джерел налічує 66 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1.1 Еволюція поняття «прозорість» у державному управлінні

Упродовж останніх років поняття «прозорість» стало важливою складовою публічного управління та невід'ємним елементом демократичного урядування. Спочатку воно стосувалося головним чином відкритості урядової інформації, однак поступово набуло ширшого змісту: прозорість почали пов'язувати з доступністю процесів ухвалення рішень, підзвітністю посадових осіб та можливістю громадян брати участь у формуванні державної політики. Розвиток інформаційних технологій та нові виклики в управлінні стимулювали перегляд традиційного розуміння прозорості як простого принципу відкритості.

Сьогодні прозорість розглядається як активний інструмент ефективного управління, який дозволяє посилити довіру до державних інституцій та забезпечити контроль з боку суспільства. Вона виступає не лише як моральна вимога, а й як механізм підвищення якості управлінських рішень, оптимізації розподілу ресурсів і стимулювання громадянської участі. У цьому контексті дослідження змін у розумінні прозорості є важливим кроком до вдосконалення сучасної системи публічного управління.

Дослідник О. Донченко визначає поняття прозорості як зобов'язання органів публічної влади забезпечувати громадянам вільний доступ до достовірної та повної інформації про зміст діяльності державного управління і його вплив на суспільне життя [1, с. 127]. У цьому визначенні акцент зроблено на відповідальності державних інституцій перед громадянами, що відображає прозорість не як опціональну характеристику, а як обов'язковий елемент функціонування демократичного врядування.

Прозорість постає не лише як формальна умова відкритості, а як складна комунікативна практика, що вимагає від влади забезпечення постійного, змістовного діалогу з суспільством. Такий підхід сприяє зміцненню громадської довіри та стимулює активну участь населення у процесах державного управління.

Особливу увагу приділено характеристикам самої інформації, яка повинна бути не просто доступною, а правдивою, повною та актуальною. Такі характеристики підкреслюють, що прозорість виходить за межі формального розкриття даних і вимагає надання такої інформації, яка є зрозумілою і корисною для громадян. Така інтерпретація цілком узгоджується з сучасними концепціями належного урядування, де прозорість розглядається у тісному зв'язку з підзвітністю, ефективністю державної політики та забезпеченням права громадян на інформованість.

Науковець І. Лопушинський визначає прозорість як характеристику управлінського процесу, за якої громадяни мають гарантоване право отримувати інформацію про події в громаді, долучатися до ухвалення рішень та здійснювати вплив на місцеві процеси, активно сприяючи розвитку своєї спільноти [2, с. 46]. Зазначене визначення розглядає прозорість як комплексне явище, яке включає не тільки доступ до інформації, але й активну участь громадян у місцевому управлінні. Такий підхід виходить за межі простого надання інформації, трактуючи прозорість як інструмент для залучення населення до процесу ухвалення рішень. Вона не лише сприяє обізнаності, а й виступає основою для формування активного громадянства та сталого розвитку місцевих спільнот.

Крім того, в цьому визначенні акцент зроблено не тільки на праві знати, але й на праві впливати. Зазначене вказує на те, що прозорість тісно пов'язана з такими принципами, як участь, підзвітність і співпраця між владою та громадянами. Отже, прозорість стає не тільки інформаційним, а

й соціальним процесом, що створює умови для розвитку довіри, відповідальності та взаємодії серед усіх учасників місцевого управління.

Дослідник І. Розовик тлумачить сутність поняття прозорості як забезпечення доступу до інформації, визначення стандартів її надання, а також встановлення термінів і вартості послуг, що дає змогу громадянам та іншим зацікавленим сторонам отримувати зрозуміле уявлення про процеси, що відбуваються в системі, і здійснювати контроль за їхньою відповідністю встановленим вимогам [3, с. 37]. Дане визначення прозорості підкреслює важливість відкритого доступу до інформації, що є основою для ефективного громадського контролю над діяльністю органів влади. У контексті публічного управління прозорість має безпосередній зв'язок з принципами підзвітності та відкритості, що забезпечують довіру громадян до державних інститутів. Коли громадяни мають змогу отримувати детальну і доступну інформацію про стандарти виконання послуг, їхні терміни та вартість, це дає їм можливість безпосередньо слідкувати за ефективністю роботи органів влади та контролювати дотримання встановлених норм і стандартів.

Крім того, важливо зазначити, що прозорість є важливим фактором, який стимулює зростання ефективності публічних послуг. Коли громадяни мають змогу спостерігати за термінами виконання завдань та вартістю послуг, це змушує органи влади діяти оперативніше і більш ефективно, адже будь-які порушення або затримки стають помітними для широкого загалу. Прозорість у державному управлінні є важливим інструментом для запобігання корупції та зловживанням, адже відкритість інформації дозволяє громадянам та контролюючим органам легко виявляти порушення та недоліки в роботі органів влади, що суттєво ускладнює можливості для приховування неефективності чи неправомірних дій.

Прозорість у державному управлінні, за визначенням М. Губи та М. Линецького, є вирішальним чинником для формування довіри громадян до

державних інституцій в Україні, яка повинна стати основою для відновлення країни, створення справедливого, ефективного та демократичного суспільства, а також послужити прикладом для інших держав, що стикаються з подібними викликами [4]. Зазначене визначення підкреслює центральну роль прозорості в державному управлінні як основного елементу для відновлення довіри громадян до влади в Україні. Прозорість розглядається не тільки як ключовий фактор для зміцнення довіри, але й як необхідна умова для побудови ефективної, справедливої та демократичної держави.

Представлене визначення акцентує, що прозорість повинна стати основою не лише для внутрішнього відновлення країни, але й для її інтеграції у глобальний контекст. У цьому аспекті прозорість є важливою не тільки для українців, а й для міжнародної спільноти, яка може дивитися на приклад України як на модель для реформування державних інститутів у країнах, що переживають подібні політичні та економічні трансформації. Створення справедливого і ефективного суспільства в Україні, таким чином, може стати важливим сигналом для інших держав, що проходять через політичні кризи, зокрема в напрямку демократичних змін та посилення державних інституцій.

Дослідниця М. Губа пропонує під прозорістю розуміти стан забезпечення громадянам можливості отримувати доступ до інформації, брати участь у процесах прийняття рішень, що стосуються розвитку громади, а також активну проактивну позицію органів місцевого самоврядування щодо відкриття інформації та залучення громадськості [5, с. 289]. Зазначене визначення підкреслює прозорість як основний елемент демократичного управління, що забезпечує громадянам доступ до інформації та можливість участі в ухваленні рішень на місцевому рівні. Воно також наголошує на проактивній ролі органів місцевого

самоврядування у відкритті інформації та залученні громади, що сприяє підвищенню довіри та ефективності управлінських процесів.

Дослідник В. Анісімов визначає прозорість як обов'язок органів публічної влади забезпечувати громадянам доступ до інформації про результати їх діяльності [6]. Такий підхід тлумачить прозорість як доступність та зрозумілість інформації для широкої аудиторії. Прозорість розглядається як інструмент підвищення ефективності управлінських процесів та зміцнення довіри громадян до влади. Зазначене визначення підкреслює важливість не лише надання інформації, а й її якісного представлення для громадськості.

Науковиця Г. Зубенко наголошує на важливості прозорості як основи для ефективної діяльності громадських формувань. Визначення прозорості включає в себе відкритість до громадськості, доступність інформації та готовність до публічного обговорення рішень, що сприяє підвищенню легітимності та ефективності діяльності громадських організацій. Авторка також зазначає, що прозорість є необхідною умовою для забезпечення демократичних процесів у суспільстві [7, с. 57].

Дослідник В. Любарський розглядає прозорість як принцип, що забезпечує відкритість діяльності правоохоронних органів перед суспільством [8, с. 96]. Поняття прозорості, за визначенням науковця, включає в себе доступ до інформації про діяльність цих органів, а також можливість громадян брати участь у процесах контролю та оцінки їх роботи. Прозорість сприяє підвищенню довіри до правоохоронних органів та зміцненню правової держави. Автор підкреслює, що прозорість є важливим елементом демократичного контролю за діяльністю державних органів.

Автор Ю. Семчук прозорість визначає як правовий механізм, що забезпечує доступ громадян до інформації про діяльність органів публічного управління [9]. Прозорість розглядається як інструмент

забезпечення підзвітності та підвищення ефективності публічного управління. Погоджуємося із дослідником, що прозорість сприяє забезпеченню більш ефективної підзвітності та є інструментом зростання якості публічного управління.

У зарубіжній науковій літературі проблематика прозорості публічного управління також активно досліджується. Зокрема, дослідники Б. Куадрадо-Балестерос та інші стверджують, що прозорість є важливим інструментом у боротьбі з корупцією, роблячи дії уряду видимими та підзвітними, і повинна сприяти ефективній антикорупційній політиці. Як принцип управління, прозорість має бути такою. Принцип прозорості, підкріплений законами про антикорупційне управління, сприяє відповідальному управлінню та забезпечує відкритість діяльності держави для громадського контролю [10].

Дослідник Дж. Родрігез вважає, що для безперебійного функціонування відкритого суспільства кожен державний простір підлягає висвітленню публічності. Концепція того, що прозорість у державному управлінні є важливою для його більш відповідального та ефективного функціонування, набуває дедалі більшого значення в теорії адміністративного права [11]. Дослідження Ф. Антонелло присвячено прозорості як інструменту запобігання корупції у державному управлінні [12].

Отже, проаналізовані визначення розкривають різні аспекти поняття «прозорість» у державному управлінні, підкреслюючи її важливість для забезпечення ефективності, підзвітності та довіри до органів влади на різних рівнях. Прозорість розглядається не лише як технічний процес надання інформації, а й як важливий елемент демократичного управління, що сприяє залученню громадян до процесів ухвалення рішень та контролю за діяльністю органів публічної влади.

1.2 Концептуалізація цифрових платформ та відкритих даних

У сучасних умовах цифрової трансформації суспільства питання концептуалізації цифрових платформ та відкритих даних набуває особливої актуальності. Цифрові платформи та відкриті дані набули стратегічного значення в контексті розвитку сучасної цифрової інфраструктури, виступаючи важливими факторами впливу на еволюцію як публічного, так і приватного секторів. Вони стають невід'ємною частиною механізмів взаємодії громадян із державними інститутами.

В умовах стрімких технологічних змін цифрові платформи забезпечують доступ до великих обсягів інформації, що має вирішальне значення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Водночас відкриті дані є основою для формування прозорих адміністративних процесів, зниження корупційних ризиків і підвищення ефективності публічного управління. У сучасних умовах глобалізації й інтенсивних змін важливо не лише правильно використовувати ці інструменти, але й забезпечити належне регулювання, створюючи відповідну правову інфраструктуру, що гарантує безпеку та доступність даних.

Збільшення ролі цифрових платформ і відкритих даних в Україні зумовлене численними реформами, включаючи децентралізацію та технологічну модернізацію державних інститутів. Така динаміка дає можливість більш глибоко зрозуміти, як цифрові технології можуть змінити публічну політику, медіа-простір і підвищити ефективність управлінських структур. Для цього важливо не лише впроваджувати новітні технології, але й розвивати правову й організаційну основу, яка сприятиме стабільності та прозорості цифрової екосистеми в Україні.

Дослідниця О. Корват [13] вважає, що державна політика у сфері цифрових платформ повинна базуватися на системному підході до формування цифрової екосистеми, яка забезпечує прозорість, ефективність і відповідність європейським стандартам. Вона акцентує увагу на важливості нормативного регулювання та гармонізації національного законодавства з міжнародними практиками, зокрема в аспекті захисту цифрового суверенітету та кібербезпеки. Цифрові платформи, за її словами, мають виступати інструментами інтеграції публічних послуг, підвищуючи адаптивність державних інституцій до викликів цифрової епохи.

Автори С. Кшаджирадієва та Є. Шевцова [14] стверджують, що цифрові платформи радикально змінюють функціонування регіональних медіа в Україні. Вони підкреслюють зростаючу залежність ЗМІ від алгоритмів платформ, що може послаблювати інформаційну автономію регіонів. У контексті децентралізації ці платформи стають як ресурсом розширення аудиторії, так і джерелом ризиків через монополізацію каналів комунікації.

Науковці А. Серенок , І. Куспляк та Г. Куспляк [15] наголошують, що відкриті дані у поєднанні з технологіями штучного інтелекту стають ключовими чинниками модернізації цифрової інфраструктури держави. Вони стверджують, що відкритість даних повинна супроводжуватися стандартизацією, розвитком та можливістю автоматизованого аналізу великих масивів інформації. На думку авторів, така трансформація дає змогу перейти до адаптивного управління, що базується на об’єктивних аналітичних даних, а не лише політичних припущеннях.

Дослідник В. Кушнір [16] вважає, що правове регулювання відкритих даних в Україні поки що не забезпечує необхідного балансу між прозорістю та безпекою. Він наголошує на потребі чіткої законодавчої бази, яка б охоплювала обсяг даних, права доступу, відповідальність за їх використання та інтеграцію з іншими цифровими сервісами. Автор

пропонує правові інструменти для вдосконалення публічної політики в цій сфері, зокрема в контексті електронного врядування.

Науковець В. Лебедюк [17] стверджує, що відкриті дані відіграють дедалі важливішу роль у публічній політиці, забезпечуючи основу для прийняття рішень, участі громадян та контролю за діяльністю органів влади. Він підкреслює значення прозорості як запобіжника корупційним практикам і важливість формування культури використання даних серед публічних службовців. Дослідник також обґрунтовує необхідність підвищення цифрової грамотності як на рівні громадян, так і управлінців.

Дослідник підкреслює важливість відкритих даних як інструменту забезпечення прозорості та участі громадян у процесах прийняття рішень. Він наголошує на тому, що відкриті дані мають стати основою для створення демократичних та підзвітних систем управління, що дозволяють громадянам контролювати діяльність органів влади. Однак для досягнення цієї мети необхідно формувати культуру використання відкритих даних серед публічних службовців, а також підвищувати цифрову грамотність серед громадян, що дозволить уникнути маніпуляцій і зловживань з боку органів державної влади.

Дослідник М. Серба [18] вважає, що відкриті українські цифрові ресурси, зокрема у сфері науки й освіти, є ключовим елементом національної політики у цифрову епоху. Він звертає увагу на потребу розвитку інфраструктури відкритого доступу, яка забезпечуватиме не лише збереження, а й масштабування знань. Автор підкреслює, що відкриті платформи сприяють академічній мобільності та співпраці, а також формують нову культуру цифрового навчання й обміну інформацією в умовах глобальних трансформацій.

Згідно з дослідженням, відкриті українські цифрові ресурси в сфері науки та освіти є важливим елементом національної політики в умовах цифрової епохи. Він вказує на необхідність розвитку інфраструктури

відкритого доступу до наукових і навчальних матеріалів, що сприятиме академічній мобільності, розвитку співпраці та формуванню нової культури цифрового навчання. Відкриті платформи дозволяють зробити знання доступними для всіх, що є основою для економічного розвитку та підвищення національної конкурентоспроможності.

Основним чинником успішної реалізації цієї стратегії є не тільки розвиток технологій, а й створення належного правового середовища, яке забезпечить безпеку, доступність і ефективне використання цифрових ресурсів. У умовах глобалізації та швидких технологічних змін важливою є гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами, що дасть змогу зберегти суверенітет та безпеку держави в цифровому просторі. Тому для максимізації потенціалу цифрових платформ та відкритих даних необхідно застосувати комплексний підхід, який охоплює правову, організаційну та технологічну складові.

Варто додати, що проблематика відкритих даних та функціонування цифрових платформ також висвітлена у наукових працях зарубіжних дослідників. Дослідник Боррієлло Дж. Визначає цифровізацію в державному управлінні як трансформаційний мегатренд, який змінює державну політику, створюючи складні виклики, що характеризуються серйозними проблемами, різноманітними зацікавленими сторонами та конфліктними інтересами [19].

Дослідники Сарліс І. та інші наголошують, що організація та використання електронного обміну даними є частиною методології подання креативних пропозицій щодо спрощення адміністративної практики, що може сприяти ефективному функціонуванню не лише шкільних підрозділів, а й державних підприємств та організацій загалом [20]. Науковець Соуза Е. вважає, що цифрова трансформація в державному управлінні набула важливості завдяки своїй здатності покращувати надання послуг, підвищувати прозорість, ефективність та підзвітність [21].

Щодо нормативно-правових основ функціонування цифрових платформ та відкритих даних у державному управлінні в Україні, основні програмні документи та нормативно-правові акти узагальнені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1 Нормативно-правові основи застосування цифрових платформ та відкритих даних в Україні

Джерело: створено на основі [22-30].

Регламент (ЄС) 2019/1024 встановлює загальні принципи повторного використання даних державного сектору в ЄС. Він спрямований на створення цифрових ринків і розвиток інновацій. Для України даний документ є орієнтиром у наближенні до європейських практик відкритості даних.

Регламент (ЄС) 2022/868 розроблений задля створення загальноєвропейського простору даних, забезпечує прозорість, надійність та контроль за обміном даними. Україна розглядає цей документ як модель для впровадження державно-приватного управління даними.

Закон України «Про електронні довірчі послуги» встановлює правові умови застосування електронного підпису, електронної печатки, часового штампу та інших довірчих послуг, що є ключовим інструментом ідентифікації та автентифікації користувачів цифрових платформ (ст. 17). Закон «Про електронну комерцію» регламентує відносини у сфері електронної торгівлі, визначаючи юридичну рівність електронних документів із паперовими, що сприяє легітимності цифрових угод та безпеці електронної взаємодії між суб'єктами господарювання (ст. 6). Водночас Закон «Про електронні комунікації» формує правову основу розвитку телекомунікаційної інфраструктури, необхідної для передачі цифрових даних та забезпечення доступу до електронних сервісів, що є критичною умовою функціонування цифрової економіки (ст. 4).

Значною мірою цифровізація державного управління забезпечується Законом «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг», який регламентує порядок організації електронного надання публічних послуг через цифрові платформи, що дозволяє підвищити ефективність, автоматизувати процеси та покращити якість сервісу для громадян (ст. 8).

Важливим елементом інформаційної інфраструктури є публічні електронні реєстри, правові засади створення та функціонування яких визначено у Законі України «Про публічні електронні реєстри». Цей закон закріплює принципи достовірності, доступності, захищеності та технологічної сумісності реєстрів, що забезпечує інтеграцію та взаємодію інформаційних систем державного сектору (ст. 5).

Забезпечення прозорості та відкритості державної інформації регламентується Законом України «Про доступ до публічної інформації», який гарантує право громадян на отримання інформації, що перебуває у володінні органів влади, а також зобов'язує до публікації інформації у форматах, що сприяють її повторному використанню (ст. 10).

Конкретизацію переліку даних, які мають бути оприлюднені у формі відкритих даних, здійснює постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних». Цей нормативний акт визначає чіткі вимоги до формату, періодичності оновлення та доступності відкритих даних, що забезпечує їх ефективне використання та сприяє розвитку цифрової економіки (п. 2).

Таким чином, система нормативно-правових актів, що регулюють застосування цифрових платформ та відкритих даних в Україні, створює комплексний правовий фундамент для цифрової трансформації суспільства, забезпечуючи одночасно безпеку, прозорість та доступність інформації в цифровому просторі. Проаналізовані публікації та нормативно-правові акти демонструють, що цифрові платформи та відкриті дані тісно взаємопов’язані та формують основу сучасного цифрового управління. Аналіз сучасних наукових праць показує, що цифрові платформи є важливими інструментами не лише для розвитку державних послуг, а й для забезпечення функціонування економіки, медіа-простору та громадянського суспільства. Цифрові платформи та відкриті дані є ключовими елементами сучасних трансформацій у державному управлінні, проте їх впровадження потребує ретельної уваги до правових, технічних і соціальних аспектів.

1.3 Теорії публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху

У сучасних умовах глобальних трансформацій інформаційного простору, викликаних цифровізацією та зростанням ролі новітніх технологій, публічні комунікації та процес формування іміджу держави набувають нових змістовних і функціональних характеристик. Аналіз сучасних теоретичних підходів до вивчення публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху свідчить про суттєві зрушення у розумінні механізмів комунікаційної взаємодії. У центрі уваги опиняються цифрові канали, які не тільки пришвидшують передачу інформації, але й ускладнюють контроль над її змістом, створюючи нові виклики у сфері інформаційної безпеки та комунікаційної стабільності.

У статті В. Ємця та А. Мороз підкреслюється значення соціальних мереж як інструменту комунікації для формування зовнішнього іміджу України. Автори наголошують на двоякій ролі соціальних медіа: з одного боку, вони слугують ефективним каналом для поширення державної позиції, а з іншого – можуть бути використані як інструмент маніпуляції для зміни уявлень про державу на міжнародній арені. В умовах війни соціальні мережі стають не тільки платформами для комунікації, але й засобом для мобілізації міжнародної підтримки, тому важливо забезпечити стратегічний підхід до використання цих ресурсів. Як зазначають автори, Імідж держави слід розглядати як стратегічний інструмент реалізації національних інтересів у глобальному геополітичному просторі. Він відображає специфіку територіального розташування, економічний потенціал, культурно-історичну ідентичність країни та спрямований на формування позитивного сприйняття з боку зовнішніх суб’єктів міжнародних відносин, інших держав, транснаціональних корпорацій, міжурядових і регіональних організацій, а також світової громадськості [31, с. 205].

Крім того, з розвитком цифрових технологій, таких як штучний інтелект, онлайн-медіа та нові платформи, комунікаційні стратегії держави значно змінюються. Швидкість поширення інформації в цифрову епоху може стати як перевагою, так і загрозою, оскільки зміни в публічній сфері відбуваються практично миттєво. Це означає, що держави повинні швидко адаптувати свої стратегії до нових реалій, застосовуючи більш персоналізовані та таргетовані підходи, орієнтуючись на конкретні аудиторії та регіони. Водночас, цифрові технології дозволяють використовувати нові інструменти для моніторингу громадської думки та формування стратегічних комунікацій, що дає можливість реагувати на зміну настроїв і думок в реальному часі.

Тема публічного іміджу в умовах глобальної невизначеності розглядається в роботі дослідниці Т. Нагорняк. Авторка звертає увагу на важливість державної комунікації як інструмента стабілізації іміджу в умовах зовнішніх викликів, таких як війна чи економічні кризи. В умовах цифровізації роль нових медіа та платформ, таких як соціальні мережі та новинні портали, значно зростає. Т. Нагорняк підкреслює, що в цифрову епоху публічний імідж держави залежить від здатності адаптуватися до нових реалій інформаційного середовища. Імідж держави формується як поєднання раціональних оцінок та емоційно забарвлених уявлень, які не завжди відображають повну та об’єктивну картину країни. Він базується на узагальнених образах, стереотипах, символах і метафорах, що репрезентують лише окремі аспекти її діяльності або певні риси національної ідентичності, залишаючи поза увагою складну багатовимірність державної реальності [32, с. 10], що показує, як важливо вчасно реагувати на зміни у світі медіа.

У науковій статті В. Філіппової авторка визначає основні напрями іміджевої політики держави в умовах війни та цифрової трансформації. Вона підкреслює важливість системного підходу до формування іміджу

країни через традиційні та цифрові канали комунікації. В умовах нових медіа необхідно орієнтуватися на мультимедійні платформи, які здатні впливати на сприйняття держави за кордоном. Важливими складовими іміджевої політики стають стратегічні комунікації та ефективне використання цифрових технологій для просування національних інтересів. Як зазначає авторка, імідж держави постає як комплекс раціональних уявлень та інтуїтивних сприйнять, що формуються на основі обмеженої інформації й не завжди ґрунтуються на глибокому або всебічному розумінні сутності країни та її внутрішньої специфіки [33, с. 332].

Важливим моментом є також зміни в публічній дипломатії, де цифрові платформи та інтернет-технології стали основним каналом для представлення державних інтересів і просування національних цілей. Глобалізація та діджиталізація створюють нові можливості для застосування публічної дипломатії, одночасно розширюючи коло учасників і платформ, що забезпечує більш широкий вплив на міжнародну громадськість. Проте це також призводить до певної хаотичності та ненадійності, адже кількість каналів та учасників може ускладнювати контроль за інформаційними процесами. Незважаючи на це, це дає нові можливості для підвищення ефективності публічної дипломатії, що вкрай важливо для формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені.

Автори Н. Зражевська та О. Литвиненко аналізують вплив новітніх інтернет-технологій на публічні комунікації. Вони розглядають, як розвиток цифрових платформ та соціальних мереж змінює традиційні форми комунікації і створює нові можливості для впливу на громадську думку. Одним із важливих аспектів цієї трансформації є швидкість, з якою інформація поширюється, що може бути як перевагою, так і загрозою для держави. Водночас, нові технології дозволяють створювати більш персоналізовані стратегії комунікацій, орієнтуючи їх на конкретні аудиторії та географічні регіони. Автори зазначають, що комунікативні зміни

сучасності тісно пов’язані з впровадженням новітніх цифрових медіа, включно з онлайн-платформами та штучним інтелектом, що висуває на перший план питання впливу технологічної конвергенції на структуру й функціонування публічної сфери. У результаті цього змінюються підходи до розробки комунікаційних стратегій, які мають враховувати нові формати взаємодії та динаміку інформаційного середовища [34, с. 36].

Науковець М. Трофименко розглядає зміну підходів до публічної дипломатії у контексті глобалізації та діджиталізації. Вона акцентує на важливості інтеграції цифрових технологій у стратегії публічної дипломатії для зміцнення іміджу держави на міжнародній арені. Цифрові платформи стали важливим каналом для представлення державних інтересів і формування позитивного іміджу в умовах сучасних викликів, таких як війна чи економічні санкції. М. Трофименко зазначає, що процеси глобалізації та цифрової трансформації спричиняють формування кіберпростору як нового виміру міжнародної дипломатичної взаємодії, де зростаюча кількість акторів, комунікаційних платформ і каналів поширення інформації ускладнює структурованість і передбачуваність комунікацій. Водночас така динамічна й децентралізована медіасфера відкриває ширші можливості для реалізації публічної дипломатії, сприяючи посиленню впливу держави на глобальну аудиторію [35, с. 141].

У дослідженнях зарубіжних науковців проблематика публічних комунікацій держави у цифрову епоху активно висвітлюється, із огляду на вагому актуальність обраної для дослідження проблематики. Науковець Радебе М. говорить про те, що технології цифрового зв'язку стрімко розвивалися завдяки четвертій промисловій революції, змінивши динаміку комунікації завдяки більш інтерактивній взаємодії та швидкому зворотному зв'язку [36]. Комунікацію державного сектору неможливо зрозуміти поза факторами, сформованими історичним контекстом регіону, політичними переходами та, як наслідок, потребою в прозорому та інклюзивному

управлінні [37]. Науковці Сусіло Дж. та Аннафі Н. зазначають, що використання соціальних мереж та цифрових платформ покращує двосторонню комунікацію, зміцнює стосунки та формує позитивну репутацію [38].

Основні нормативно-правові акти з питань публічних комунікацій в Україні представлені на рисунку 1.2.

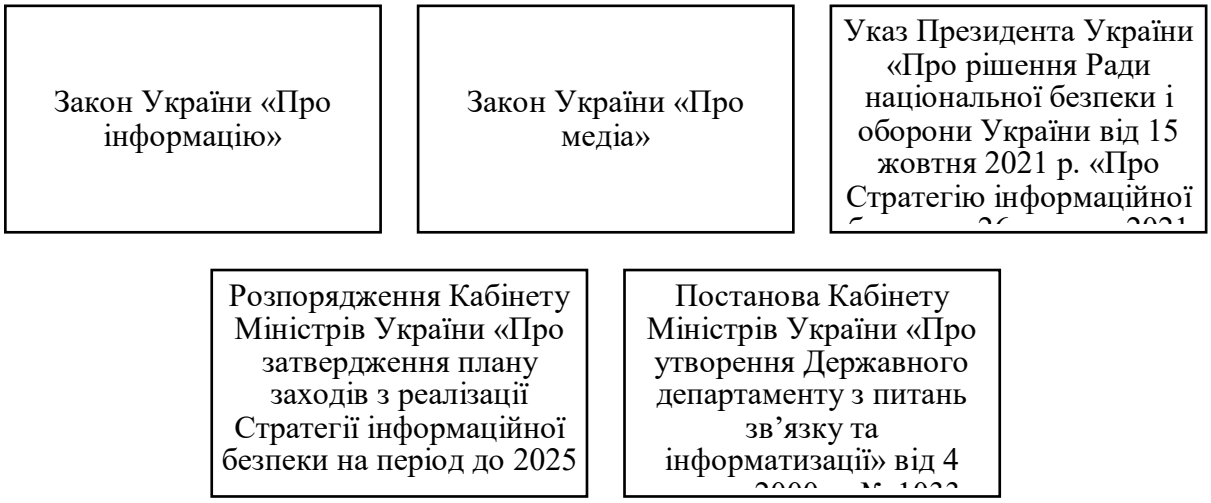

Рис. 1.2 Нормативно-правові основи публічних комунікацій в Україні

Джерело: створено на основі [39-43].

Таким чином, дані рисунку 1.2 свідчать про те, що нормативно-правове регулювання публічних комунікацій в Україні базується на ряді ключових нормативно-правових актах. Закон України «Про інформацію» встановлює загальні принципи доступу до інформації, її захисту та поширення, що є фундаментом для публічних комунікацій у суспільстві. Закон України «Про медіа» визначає правові засади діяльності засобів масової інформації, їхню відповідальність, а також гарантує свободу слова і розвиток медіасфери. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 р.» затверджує Стратегію інформаційної безпеки, що є комплексним документом для захисту інформаційного простору від дезінформації та гібридних загроз.

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року» конкретизує заходи щодо втілення цієї стратегії, визначаючи пріоритетні напрями та відповідальних виконавців. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту з питань зв'язку та інформатизації» формує організаційну структуру для координації політики у сфері зв'язку, інформаційних технологій і захисту інформації, що підтримує ефективне управління публічними комунікаціями. Зазначені нормативні акти створюють системний правовий фундамент для забезпечення свободи слова, захисту інформації, формування безпечного інформаційного середовища та розвитку медіа в Україні.

Теоретичне узагальнення наукової літератури з проблематики публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху дає змогу нам визначити та охарактеризувати низку сучасних теоретичних підходів до дослідження даного явища. Основні підходи до публічної комунікації в цифрову епоху зосереджені на використанні новітніх технологій для формування позитивного іміджу держави, взаємодії з міжнародною громадськістю та управлінні інформаційними потоками.

Однією з ключових теорій є теорія стратегічних комунікацій, яка передбачає використання комунікаційних інструментів для досягнення політичних, економічних і дипломатичних цілей держави. У цифрову епоху стратегічні комунікації орієнтовані на інтеграцію нових медіа, таких як соціальні мережі та цифрові платформи, для швидкого поширення державних меседжів і контролю над інформаційними процесами. Ці комунікації не лише сприяють мобілізації міжнародної підтримки, але й дозволяють швидко реагувати на виклики, що виникають у міжнародному середовищі.

Теорія публічної дипломатії акцентує увагу на використанні цифрових технологій для просування національних інтересів на

міжнародній арені. У цьому контексті цифрові платформи, зокрема соціальні мережі, стали важливими інструментами для представлення державних позицій та формування іміджу держави. Традиційні інструменти публічної дипломатії, як-от дипломатичні відносини і культурні обміни, тепер доповнюються швидкими, ефективними комунікаціями через Інтернет, що дозволяє націлюватися на різні аудиторії в реальному часі.

Теорія соціальних медіа як інструментів формування іміджу фокусується на тому, як соціальні мережі стають основним каналом для публічної комунікації. Вони є платформами для розповсюдження новин, мобілізації підтримки і створення позитивного образу держави. Проте, зважаючи на відкритість таких платформ, існує і ризик маніпуляцій, коли соціальні медіа можуть бути використані для поширення дезінформації, що може негативно вплинути на імідж держави.

Підсумовуючи усе вищезазначене, теорії публічної комунікації та іміджу держави в цифрову епоху, розглянуті в проаналізованих статтях, демонструють важливість інтеграції нових медіа та цифрових технологій у стратегії державної комунікації. В умовах глобалізації та інформаційних війн формування іміджу держави через цифрові канали стає основним інструментом в публічній дипломатії та міжнародних відносинах. Зміни, що відбуваються у сфері публічних комунікацій через цифровізацію, вимагають від держав не тільки адаптації до нових технологічних реалій, але й розробки нових стратегій для ефективного використання цифрових платформ та інструментів.

Висновки до першого розділу

Проведений аналіз досліджених визначень поняття «прозорість» у державному управлінні дозволяє виокремити її різноманітні аспекти, підкреслюючи критичну роль у забезпеченні ефективності, підзвітності та

довіри до органів влади на всіх рівнях. Прозорість не обмежується лише процесом надання інформації, а розглядається як основний елемент демократичного управління, що сприяє активному залученню громадян до прийняття рішень і здійснення контролю над діяльністю публічних органів. Згідно з науковими підходами, прозорість визначається як: характеристика управлінських процесів, зобов'язання органів публічної влади, фактор покращення якості публічних послуг, чинник формування довіри до державних установ, можливість громадян доступити інформацію, принцип відкритості діяльності та правовий механізм. У сучасному контексті прозорість розглядається як активний інструмент для підвищення ефективності управління, що сприяє зміцненню довіри до державних інституцій і здійсненню громадського контролю. Прозорість є не лише моральною вимогою, а й важливим механізмом для покращення якості управлінських рішень, оптимізації розподілу ресурсів і стимулювання участі громадян у суспільному житті.

Аналіз наукових досліджень дозволяє зробити висновок, що концептуалізація цифрових платформ та відкритих даних є ключовою частиною стратегії цифровізації державних процесів і розвитку громадянського суспільства в Україні. Цифрові платформи повинні виступати не лише як інструменти інтеграції публічних послуг, але й як механізми, що сприяють забезпеченню інформаційної безпеки, підвищенню прозорості та оптимізації державного управління. Водночас, відкриті дані є необхідною умовою для формування системи ухвалення рішень, яка ґрунтується на об'єктивних і достовірних даних, а не на політичних припущеннях.

Теоретичний аналіз наукових джерел з теми публічної комунікації та іміджу держави в умовах цифрової епохи дозволяє виокремити та охарактеризувати основні сучасні теоретичні підходи до вивчення цього явища. Основні напрямки дослідження публічної комунікації в цифрову

епоху акцентують увагу на застосуванні новітніх технологій для створення позитивного іміджу держави, взаємодії з міжнародною спільнотою та управлінні інформаційними потоками. У контексті глобалізації та інформаційних війн створення іміджу держави за допомогою цифрових каналів стає ключовим елементом публічної дипломатії та міжнародних відносин. Трансформації, що відбуваються у сфері публічних комунікацій через цифровізацію, зобов'язують держави не лише адаптуватися до нових технологічних умов, а й розробляти нові стратегії для ефективного використання цифрових платформ і інструментів.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ТА ВІДКРИТИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ

2.1 Стан розвитку екосистеми відкритих даних в Україні

Відкриті дані виступають суттєвим фактором цифровізації нашої держави, що сприяє зростанню прозорості та публічності діяльності органів державної влади, а також збільшує рівень їхньої підзвітності та інноваційності у приватному секторі. Систематизація відкритих даних у контексті розвитку цифрових державних сервісів сприяє оптимізації взаємодії між громадянами, бізнесом, громадськістю та державою. Розвиток політики відкритих даних не тільки сприяє полегшенню доступу до необхідної суспільству інформації, але також і сприяє економічній активності у сферах цифрової трансформації та технологій.

Відкриті дані відіграють вагому роль у розвитку екосистеми відкритих даних в України. Офіс ефективного реагування на постійній основі реалізує моніторинг використання відкритих даних на різних платформах. Визначення масштабів запровадження використання цифрових ресурсів, які базуються на офіційних та публічних даних, виступає основою розвитку цифрової економіки в Україні, у тому числі у контексті прозорості, інновацій та ефективних комунікацій.

З огляду на необхідність охарактеризувати розвиток екосистеми відкритих даних в Україні варто критично оцінити екосистему відкритих даних в Україні, з урахуванням недоліків, ризиків, а також можливих напрямів для подальшого зростання якості публічних послуг в Україні.

Проаналізуємо основні статистичні та аналітичні публікації з обраного для дослідження питання.

У межах дослідницького проєкту, реалізованого Офісом ефективного регулювання, було здійснено оцінку діяльності онлайн-платформ, що функціонують на основі відкритих державних даних. Згідно з результатами аналізу, щомісячна кількість користувачів таких сервісів в Україні становить орієнтовно 16 мільйонів осіб. Збір відповідної статистики здійснювався за допомогою інструментів веб-аналітики платформи SimilarWeb у період з листопада 2024 року по січень 2025 року [44].

За результатами дослідження, проведеного BRDO, протягом періоду з листопада 2024 року по січень 2025 року, від 3,3 до 5,5 мільйона осіб щомісяця користувалися онлайн-сервісами, які базуються на відкритих даних, тоді як від 9,1 до 10,7 мільйона користувачів зверталися до платформ, що використовують відкриті дані. Загальна кількість користувачів цифрових ресурсів, які так чи інакше інтегрують відкриті дані, коливалася від 11,6 до 16,2 мільйона осіб щомісяця, що становить від 39% до 55% від загальної кількості інтернет-користувачів в Україні [44].

Сучасна державна політика у сфері відкритих даних в Україні передбачає регулярне оприлюднення органами влади великих обсягів інформації у форматі, придатному для автоматизованої обробки. Такий підхід забезпечує широке коло користувачів доступом до масивів публічних даних, які в подальшому трансформуються суб'єктами господарювання та громадськими інституціями у прикладні цифрові сервіси.

Україна досягла значних успіхів у розвитку відкритих даних, продемонструвавши значний прогрес за останні роки. Лише два роки тому Україна вперше потрапила до рейтингу Open Data Maturity, зайнявши 17 місце серед країн, що розвиваються. Вже у 2021 році Україна зробила значний крок уперед, ставши лідером у сфері відкритих даних та посівши 6

місце в цьому рейтингу. У 2024 році Україна піднялася на друге місце в Європі, поступаючись лише Франції [45].

На основі оцінки рейтингу Open Data Maturity проаналізуємо досягнення України у прозорості публічних даних станом на 2025 рік (рис. 2.1).

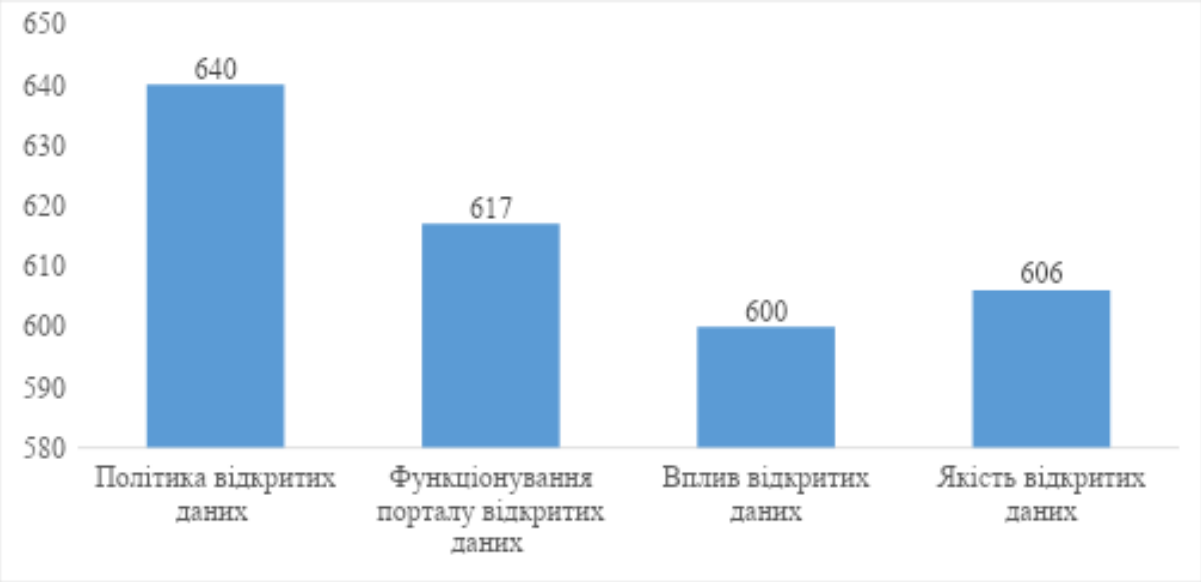

Рис. 2.1 Сучасна оцінка прозорості публічних даних в Україні у 2025 році

Джерело: створено автором на основі [45].

Отже, згідно з даними рис. 2.1 сучасна оцінка прозорості публічних даних в Україні є достатньо високою. Зокрема, за напрямом політики відкритих даних прозорість публічних даних в Україні оцінено на рівні 640 балів, за напрямом функціонування порталу публічних даних – 617 балів, за напрямом впливу відкритих даних – 600 балів, якості відкритих даних – 606 балів. Як бачимо, засвідчені результати свідчать про високий рівень прозорості публічних даних в Україні в сучасних умовах. Найвища оцінка одержана за напрямом політики відкритих даних, що означає що сучасна нормативно-правова база та інфраструктура забезпечення доступу до

відкритих даних є достатньо якісною та ефективною. Найнижча оцінка одержана за напрямом впливу відкритих даних. Аналіз напрямів, по яких одержано найнижчі бали, має стати основою для розробки напрямів удосконалення діючої системи забезпечення прозорості публічних даних.

Починаючи з 2016 року, на порталі відкритих даних зареєстровано понад 9 мільйонів унікальних користувачів, понад 10 тисяч розпорядників даних, а також понад 7 мільйонів користувачів сервісів на основі відкритих даних кодного місяця. Чисельність наборів даних на порталі відкритих даних перевищує 70 тисяч. Економічний вплив відкритих даних в Україні оцінюється на рівні 1,5 млрд. дол. США [46].

Для аналізу сучасного стану розвитку екосистеми відкритих даних в Україні було також досліджено індекс якості відкритих даних, який свідчить про сучасний рівень прозорості та відкритості публічних даних, що публікуються органами публічної влади. У контексті цифровізації зазначений показник виступає індикатором оцінки організаційної та адміністративної здатності країни забезпечити відповідний рівень інформаційної взаємодії між державою, суспільством та бізнесом (рис. 2.2).

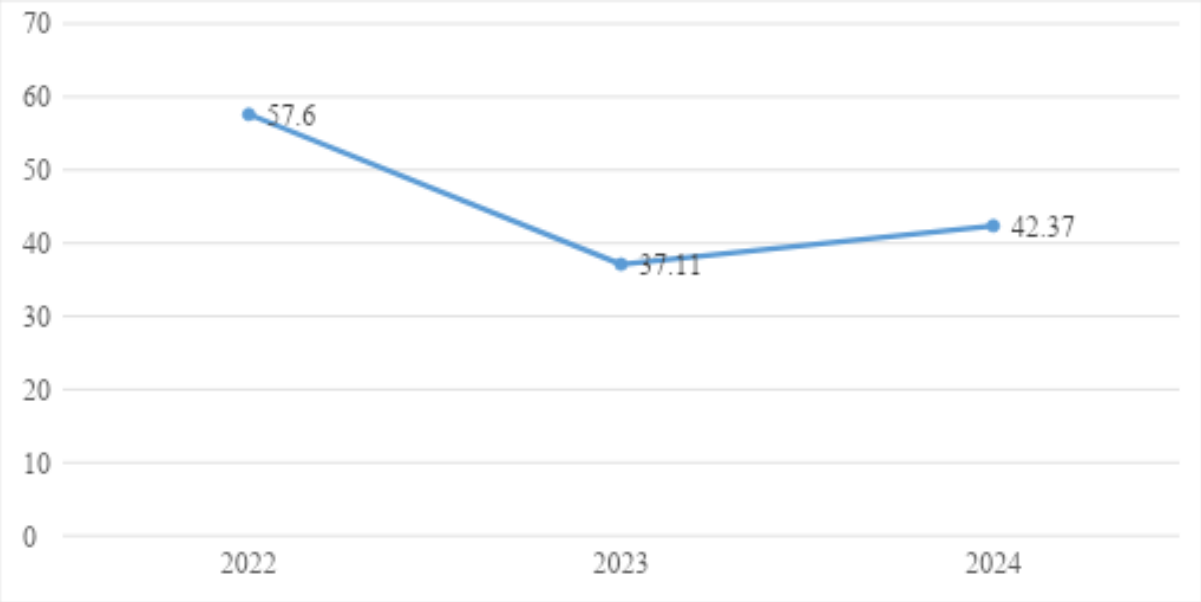

Рис. 2.2 Динаміка індексу якості відкритих даних в Україні у 2022-2024 роках, %

Джерело: створено автором на основі [47].

Отже, динаміка індексу відкритих даних на рис. 2.2 свідчить про зниження якості відкритих даних в Україні за 2022-2024 роки. Зазначене обумовлюється військовими діями проти України, в умовах яких захист цифрового суверенітету може негативно відображатися на якості відкритих даних. Частина реєстрів або даних на реєстрах є недоступними в умовах війни, бо такі обмеження сприяють захисту інформації від ворога. В Україні онлайн-сервіси, які використовують відкриті дані, активно застосовуються в різних сферах, що суттєво полегшує доступ до необхідної інформації для громадян та бізнесу. Ці сервіси демонструють, як відкриті дані можуть сприяти розвитку інновацій у різних галузях, полегшуючи доступ до інформації та підвищуючи зручність користування державними та комерційними ресурсами (рис. 2.3).

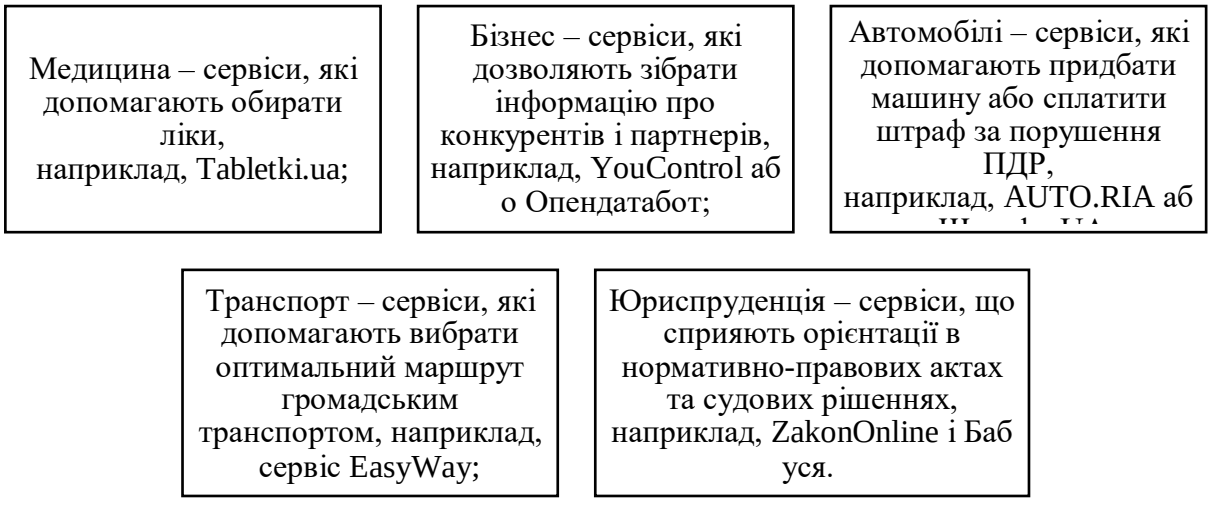

Рис. 2.3 Топ-п’ять найбільш популярних категорій сервісів в Україні, створених на основі або з використанням відкритих даних

Джерело: створено автором на основі [48].

Отже, представлені на рис. 2.3 сервіси охоплюють широкий спектр галузей, включаючи медицину, юриспруденцію, транспорт і бізнес, що дозволяє покращити процеси прийняття рішень, збільшити ефективність

повсякденної діяльності та стимулювати розвиток цифрової економіки. Вони не тільки забезпечують зручність для користувачів, а й сприяють підвищенню прозорості та оптимізації взаємодії між державними органами та громадянами.

На підставі проведеного аналізу експерти виокремили дві основні категорії онлайн-інструментів, що працюють із відкритими даними. До першої групи належать сервіси, що здійснюють глибоку обробку, аналітичне опрацювання та подання інформації у вигляді структурованих даних. Ресурс YouControl надає користувачам зведені досьє про суб'єктів господарювання, сформовані шляхом інтеграції даних із низки державних реєстрів. Друга група охоплює сервіси, у яких відкриті дані використовуються як інструмент підтримки основного функціоналу, підвищуючи зручність користування або доповнюючи базові послуги. Ілюстративним прикладом є платформа Auto.Ria, що реалізує оголошення про продаж автомобілів з одночасним відображенням даних з реєстрів Міністерства внутрішніх справ України.

По-перше, попри значні статистичні дані про кількість користувачів цифрових сервісів, проведене дослідження підкреслює відсутність ефективної системи моніторингу якості відкритих даних. Багато реєстрів мають неповні дані, не оновлюються вчасно або представлені в форматах, які не придатні для автоматизованої обробки, що створює труднощі для розробників і знижує довіру до сервісів, що базуються на таких даних.

По-друге, поділ онлайн-сервісів на ті, що ґрунтуються на обробці відкритих даних, і ті, що використовують їх лише як допоміжний елемент, свідчить про різноманіття підходів до цифрової трансформації в Україні. Сервіси типу YouControl, що забезпечують аналітичну обробку даних, демонструють високу додану вартість, тоді як платформи на кшталт Auto.Ria використовують відкриті дані поверхово, орієнтуючись на зручність використання, але не на глибину аналітики.

По-третє, серйозною проблемою залишається етичне використання публічних даних. Відсутність чітких правил щодо повторного використання, об’єднання реєстрів чи обробки персональних даних може призводити до порушень прав громадян. Це вимагає створення чітких нормативних актів, що регулюють використання відкритих даних, особливо з урахуванням інтеграції України до європейського правового простору.

Нарешті, варто зазначити, що економічний потенціал відкритих даних в Україні ще не реалізований повністю. Хоча експерти відзначають їхній позитивний вплив на економіку, є проблеми з залученням приватного сектору до їхнього використання. Обмежене фінансування, фрагментовані інфраструктурні рішення та низький рівень цифрової грамотності у деяких регіонах залишаються головними стримувальними факторами.

Питання сучасного стану розвитку екосистеми відкритих даних Україні було досліджено і з практичної точки зору, зокрема, у практиці діяльності ФОП Славгородський Ілля Ігорович (за результатами проходження практики на основі власних спостережень). Одним із ключових напрямів діяльності даного підприємця є постійний моніторинг відкритих даних, які розміщуються у державних реєстрах та на ресурсах самих бізнесів. Завдяки цій роботі аналітики вчасно виявляють важливі зміни у структурі компаній, фіксують появу змін чи оновлень.

Наступним важливим етапом є поглиблений аналіз компаній. Йдеться про перевірку офіційної інформації з інформаційних ресурсів компаній (соціальні мережі, сайти тощо), а також - про виявлення судових справ, наявності податкової заборгованості або зв’язків із значущими особами тощо. Такий аналіз дозволяє клієнтам отримати цілісну картину про потенційного партнера чи конкурента. Або ж використовувати дану інформацію про себе як потужний репутаційний інструмент. Зібрана інформація обов’язково узагальнюється у зрозумілих аналітичних звітах, які містять висновки, оцінки ризиків та рекомендації. Клієнти, серед яких

переважають представники бізнесу, отримують з цих звітів не лише сухі дані, а й практичні поради.

Окремим напрямом роботи є консультування клієнтів щодо того, як ефективно використовувати відкриті дані. Аналітики пояснюють, як інтерпретувати звіти, що були розроблені для тієї чи іншої компанії, що дозволяє клієнтам не лише отримати готовий звіт, а й навчитися краще орієнтуватися у відкритому інформаційному просторі. Крім цього, база практики активно бере участь у публікаціях, що стосуються прозорості бізнесу, ефективного використання відкритих даних, цифрової трансформації бізнес-середовища в Україні. Аналітики публікують статті, беруть участь у конференціях і співпрацюють із громадськими ініціативами, що працюють у сфері відкритих даних та дослідження ринку.

Таким чином, аналіз стану розвитку відкритих даних в Україні свідчить про значний прогрес у цифровій трансформації, але також виявляє низку серйозних викликів. Для подальшого ефективного розвитку екосистеми відкритих даних необхідно забезпечити високу якість даних, розробити етичні норми їх використання та створити умови для активнішого залучення приватного сектора до комерціалізації відкритих даних. Зазначене дозволить сформувати ефективну, прозору та технологічно зрілу економіку, що стане важливим фактором підвищення конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

2.2 Огляд ключових урядових цифрових платформ

У контексті глобальних процесів цифровізації державне управління дедалі більше орієнтується на використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності, прозорості та інклюзивності

владних рішень. Україна впевнено рухається у напрямку становлення як цифрової держави, послідовно інтегруючи цифрові інструменти у систему публічного адміністрування. Такий підхід сприяє не лише модернізації управлінських процесів, а й налагодженню зручного та оперативного доступу громадян до публічних послуг.

Важливою характеристикою сучасних цифрових рішень є їх спрямованість на широке охоплення населення, незалежно від соціального чи територіального статусу. Шляхом впровадження цифрової ідентифікації, електронного документообігу, мобільних застосунків та механізмів захисту персональних даних держава формує передумови для більш прозорої, безпечної та підзвітної взаємодії з громадянами.

Розвиток цифрових сервісів охоплює різні сфери діяльності органів публічної влади, від надання стандартних адміністративних послуг до підтримки більш складних функцій, таких як контроль за державними закупівлями, облік пенсійного забезпечення чи адміністрування податків. Застосування спеціалізованих платформ, таких як «Дія», «Прозорро», Єдиний державний вебпортал послуг, «data.gov.ua», «єДокумент», програма «єПідтримка», платформи «єДопомога», «ВзаємоДія», «Дія.Бізнес», застосунок «Повітряна тривога» та ряд інших цифрових рішень держави, стало індикатором поступової трансформації традиційного публічного управління у технологічно орієнтовану систему електронного врядування (рис. 2.4).

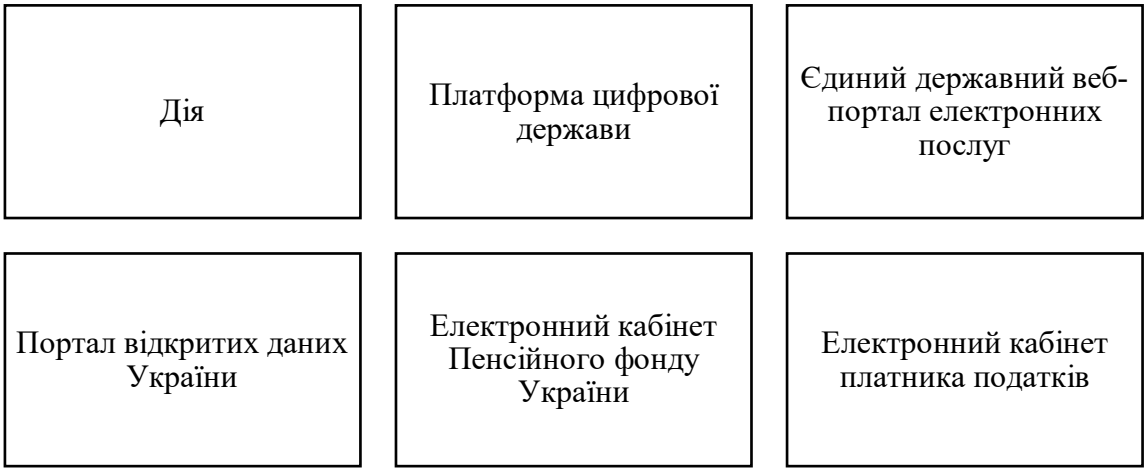

Рис. 2.4 Основні урядові цифрові платформи в Україні у 2025 році

Джерело: створено автором на основі [49-54].

Отже, на рисунку 2.4 представлено основні урядові цифрові платформи в Україні. Аналіз ключових цифрових платформ, розроблених за участі органів публічної влади України, свідчить про поступове формування цілісної системи електронного врядування, орієнтованої на ефективне, прозоре та доступне надання публічних послуг. Такі сервіси, як «Дія», «Прозорро», Єдиний державний вебпортал електронних послуг, «data.gov.ua» та інші, відіграють важливу роль у переосмисленні підходів до публічного управління в умовах цифрової трансформації.

Серед сучасних цифрових інструментів, що реалізують концепцію електронного врядування в Україні, особливе місце посідає платформа «Дія». Ініційована Міністерством цифрової трансформації України, вона була офіційно запущена у 2020 році з метою забезпечення зручного, швидкого та доступного каналу надання публічних послуг у цифровому форматі [49]. Платформа представлена у двох основних формах: як мобільний застосунок та вебпортал, що дозволяє користувачам отримувати доступ до цифрових копій особистих документів (паспорт, посвідчення водія, технічний паспорт) і великого спектра адміністративних сервісів.

Особливістю «Дії» є те, що вона стала першою у світі державною мобільною платформою, яка прирівнює електронні документи до паперових, що визнається на офіційному рівні. Крім базових послуг, за допомогою цього сервісу громадяни можуть реєструвати бізнес, подавати заяви на соціальні виплати, отримувати витяги з державних реєстрів тощо. Розвиток «Дії» є складовою масштабної ініціативи «Держава в смартфоні», яка передбачає повну цифровізацію публічних послуг до 2025 року.

Електронна платформа «Прозорро» є зразком ефективної цифрової інфраструктури у сфері публічних закупівель. Її впровадження стало відповіддю на потребу у відкритості, запобіганні корупційним проявам та підвищенні економічної ефективності бюджетних витрат. Система забезпечує відкритий доступ до всієї інформації про закупівлі, як для учасників тендерів, так і для представників громадськості. Основоположним принципом функціонування платформи є гасло «всі бачать усе», що гарантує прозорість процедур і публічний контроль [50].

Функціонування «Прозорро» сприяє зменшенню ризиків зловживань, створенню конкурентного середовища серед постачальників та раціональному використанню бюджетних коштів. Протягом років існування система забезпечила значну економію державних ресурсів, а також стала інструментом професіоналізації сфери закупівель. Завдяки аналітичним модулям, системі звітності та навчальним ініціативам платформа виконує не лише операційні, а й освітні функції.

Єдиний державний вебпортал електронних послуг виступає централізованим цифровим каналом для взаємодії громадян і бізнесу з органами публічної влади. Завдяки інтеграції з ключовими реєстрами та ІТ-системами державних інституцій, портал забезпечує користувачам доступ до широкого переліку адміністративних послуг в онлайн-режимі, зокрема, реєстрації суб’єктів господарювання, подання звернень, отримання довідкових документів та інше [51].

Однією з головних переваг платформи є можливість отримання послуг без необхідності фізичної присутності у державних установах. Такий підхід сприяє зниженню рівня бюрократії, підвищенню ефективності управлінських процесів, а також популяризації цифрової грамотності серед громадян. Система є важливим інструментом у забезпеченні доступності публічного сервісу та розвитку довіри до цифрових форм публічного управління.

Портал data.gov.ua виступає інфраструктурною основою політики відкритих даних в Україні та сприяє підвищенню прозорості публічного управління. Його призначення полягає в наданні відкритого, зручного та безоплатного доступу до масивів публічної інформації, що формується та адмініструється органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та іншими суб'єктами публічного сектору [52].

Зазначений цифровий ресурс надає тисячі відкритих наборів даних у машинозчитуваному форматі, охоплюючи важливі сфери суспільного життя: фінанси, державні закупівлі, демографію, транспорт, довкілля, освіту, охорону здоров'я. Його функціонування не лише розширює можливості громадського контролю, але й стимулює розвиток інновацій, підвищує рівень аналітики в медіа та науковому середовищі, а також сприяє формуванню цифрових сервісів на основі відкритих даних.

Цифрова платформа portal.pfu.gov.ua забезпечує персоніфікований онлайн-доступ до послуг, що надаються Пенсійним фондом України. За допомогою цього вебпорталу громадяни мають можливість отримувати інформацію про свій страховий стаж, пенсійні нарахування, подавати заяви на перерахунок пенсій, контролювати статус звернень та взаємодіяти з фондом у дистанційному режимі [53].

Інтеграція цифрових технологій у пенсійну систему значно підвищує якість обслуговування громадян, зменшує адміністративне навантаження на установи соціального забезпечення та сприяє формуванню відкритої

моделі соціального управління. Платформа слугує прикладом ефективного поєднання електронного документообігу, цифрової ідентифікації та сервісної орієнтації у сфері соціального захисту.

Платформа cabinet.tax.gov.ua є центральним онлайн-інструментом взаємодії між податковими органами та платниками податків. Сервіс надає змогу здійснювати подання звітності, перегляд податкових нарахувань, надсилання запитів, отримання відповідей, доступ до персоналізованої інформації, а також використання електронного документообігу в податковій сфері [54].

Застосування цієї платформи сприяє оптимізації податкового адміністрування, підвищенню прозорості, зменшенню витрат часу та ресурсів на обслуговування, а також формуванню партнерських відносин між бізнесом і податковою службою. Вона є важливим елементом цифрової трансформації фіскальної політики держави.

Інформаційний ресурс digitalstate.gov.ua виконує функцію координаційної платформи цифрової трансформації публічного сектору в Україні. Він розроблений для забезпечення прозорості цифрових реформ, узагальнення методичних матеріалів, презентації стратегічних цілей та реалізованих ініціатив у сфері цифрового врядування [55].

Зазначений портал слугує джерелом актуальної інформації для посадовців, ІТ-фахівців, дослідників і громадськості щодо цифрових стратегій, індикаторів цифрової зрілості, планів трансформації органів влади та нормативно-правової бази у відповідній сфері. Платформа відіграє важливу роль у формуванні інституційного середовища цифрової держави, сприяючи системному підходу до управління цифровими змінами в Україні.

Кожна з проаналізованих платформ виконує окрему функцію в загальній архітектурі цифрової держави, від спрощення адміністративних процедур до підвищення рівня публічної підзвітності та доступу до

інформації. Використання інноваційних технологічних рішень забезпечує не лише зручність для користувачів, але й сприяє оптимізації внутрішніх процесів органів влади. Подальший розвиток та масштабування цих рішень є важливою передумовою для реалізації концепції цифрової держави та ефективної інтеграції України до європейського цифрового простору.

Підсумовуючи усе вищезазначене, здійснений огляд цифрових платформ, впроваджених за участі органів публічної влади України, дозволяє дійти висновку про системний характер цифрової трансформації у сфері публічного управління. Розглянуті сервіси, зокрема «Дія», «Прозорро», Єдиний портал електронних послуг, «data.gov.ua» та інші, не лише виконують важливі функції забезпечення доступу до адміністративних, інформаційних і фінансових послуг, але й сприяють підвищенню відкритості, оперативності та підзвітності державних інституцій.

Кожна з розглянутих цифрових платформ має свою специфічну роль у загальній структурі цифрової держави, починаючи від спрощення адміністративних процедур і закінчуючи покращенням публічної підзвітності та доступу до інформації. Застосування інноваційних технологічних рішень не тільки підвищує зручність для користувачів, а й сприяє оптимізації внутрішніх процесів органів державної влади. Подальше вдосконалення та розширення цих рішень є ключовим етапом у реалізації концепції цифрової держави та ефективній інтеграції України в європейський цифровий простір.

2.3 Взаємозв’язок між цифровими сервісами та іміджем державного управління

Цифрові технології стали важливим елементом комунікації між органами місцевої влади та громадянами. Важливим аспектом є використання інформаційних систем для покращення прозорості державного управління, що дозволяє громадянам оперативно отримувати необхідну інформацію та послуги. У цьому контексті цифрові платформи дають можливість зменшити бюрократичні бар'єри, підвищити рівень доступності послуг та забезпечити відкритість державних процесів.

Процес діджиталізації також має важливе значення для покращення іміджу держави на міжнародній арені, оскільки трансформація в державному управлінні дозволяє Україні продемонструвати свою готовність до глобальних викликів. Сучасні інструменти формування позитивного іміджу України шляхом розвитку цифрових сервісів систематизовано та узагальнено на рис. 2.5.

Рис. 2.5 Основні інструменти розвитку позитивного іміджу України шляхом використання цифрових платформ

Джерело: створено автором на основі [56].

Отже, веб-портали та веб-сайти є основними засобами взаємодії місцевих органів влади з громадянами. Вони надають можливість мешканцям звертатися за допомогою чи надавати зворотний зв'язок через онлайн-форми, що в свою чергу сприяє покращенню якості публічних послуг. Запровадження електронних сервісів, таких як онлайн-реєстрація для участі в заходах, замовлення документів, сплата податків і інших місцевих послуг, робить взаємодію з місцевою владою більш зручною та доступною для населення.

Веб-сайти також виконують важливу роль у забезпеченні прозорості та відкритості діяльності органів місцевої влади, адже вони дозволяють публікувати інформацію про бюджет, ухвалені рішення, плани розвитку та інші значущі документи. Така практика підвищує рівень довіри громадян до органів влади та сприяє підвищенню рівня публічної відповідальності.

Крім того, використання інформаційних систем через веб-портали дозволяє просувати туристичний потенціал громади, надаючи громадянам та туристам актуальну інформацію про місцеві визначні пам'ятки, культурні заходи, туристичні маршрути та доступні послуги. Зазначений аспект важливий для розвитку економіки територіальних громад, адже дозволяє залучати туристів та підтримувати розвиток місцевих підприємств.

У контексті цифрових трансформацій значно змінюється роль державного службовця. Нові технології, які використовуються для надання державних послуг, вимагають від службовців здатності ефективно працювати з цифровими інструментами та підтримувати високий рівень професіоналізму. Цифрові трансформації допомагають зменшити бюрократичні бар'єри, знижують рівень корупції та роблять державні послуги більш доступними для громадян. Водночас, розвиток мобільних застосунків і платформ для взаємодії з державними органами сприяє зростанню довіри до державних службовців, адже громадяни бачать реальні зміни у сфері публічного управління.

Розвиток цифрових публічних послуг в Україні став важливим елементом іміджу держави, який надихнув громадян на сподівання щодо більш швидкої, ефективної та прозорої взаємодії з органами влади, позбавленої корупційних практик. Однак питання забезпечення захисту конфіденційних даних користувачів мобільних додатків залишається предметом обговорення та суперечок. Незважаючи на це, впровадження цифрових послуг стало важливим кроком у процесі цифровізації, що дозволило Україні зміцнити свою репутацію та покращити імідж державних органів серед громадян, а також привернути увагу міжнародних партнерів (рис. 2.6).

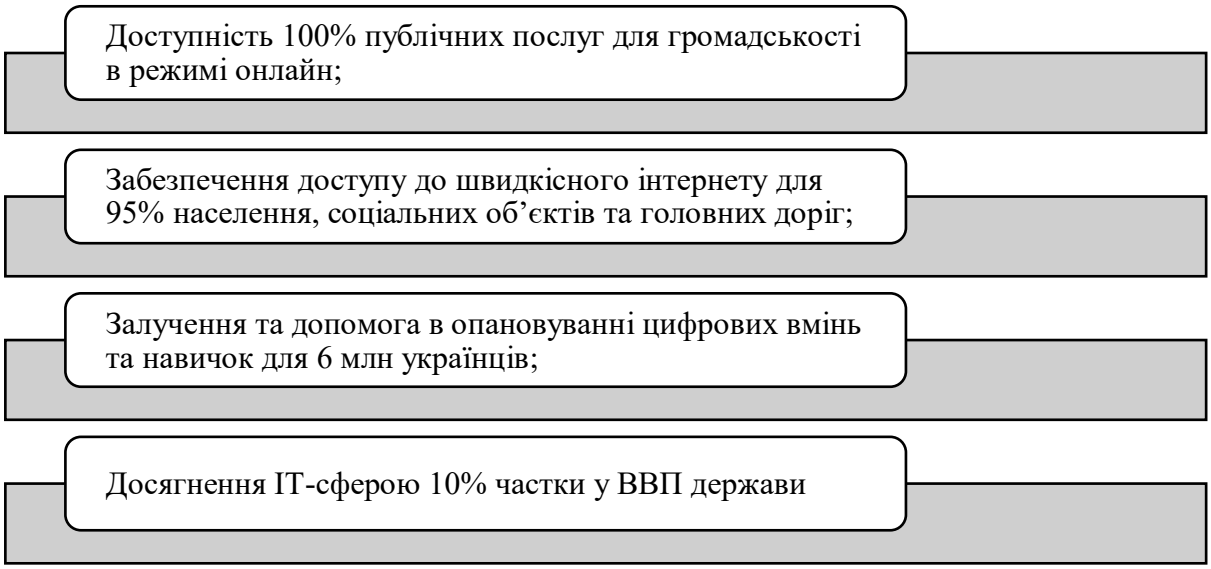

Рис. 2.6 Основні середньострокові цілі розвитку цифрових публічних послуг в Україні

Джерело: створено автором на основі [57, с. 48-49].

Отже, діджиталізація публічних послуг в Україні є важливим фактором, який змінює міжнародний імідж країни. Впровадження цифрових технологій дозволяє Україні стати більш конкурентоспроможною на глобальній арені, демонструючи готовність до змін і прогресивного розвитку. Діджиталізація сприяє підвищенню

прозорості та ефективності публічних послуг, що в свою чергу покращує репутацію держави.

Ключовими аспектами трансформації є відкриті дані, доступність інформації та зручність для громадян у взаємодії з органами влади. Цифрові платформи, як-от реєстрація бізнесу, подання заявок на отримання адміністративних послуг та доступ до відкритих даних, допомагають не тільки зменшити бюрократичні перепони, але й створити більш прозору, ефективну і сучасну систему управління. Подібні цифрові ініціативи мають позитивний вплив на економічну ситуацію та створюють можливості для залучення інвестицій, що також сприяє покращенню міжнародного іміджу України.

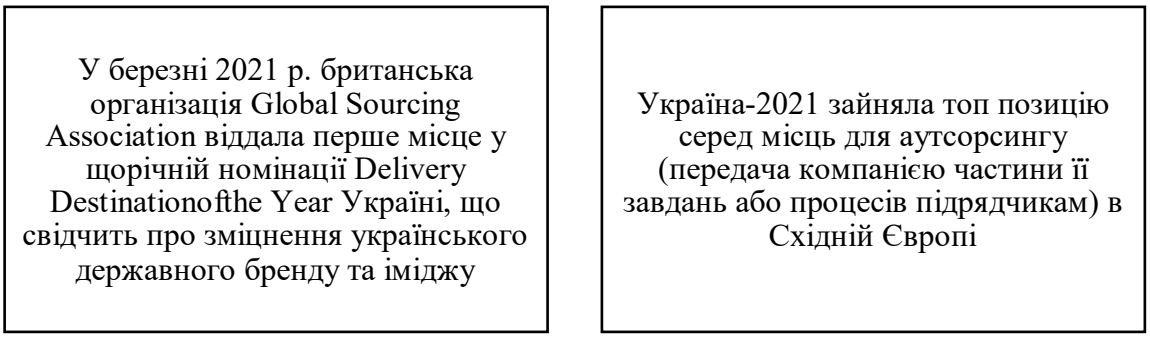

Рис. 2.7 Досягнення України у формуванні позитивного іміджу шляхом використання цифрових платформ

Джерело: створено автором на основі [58].

Отже, досягнення України у сфері використання цифрових платформ для підвищення ефективності публічного управління засвідчують стратегічний і системний характер цифрової трансформації держави. Масштабне впровадження електронних сервісів, зокрема таких як «Дія», «Прозорро», «Єдиний портал державних послуг» та інших, демонструє спроможність державного апарату адаптуватися до викликів часу та забезпечувати оперативний, зручний і прозорий доступ населення до адміністративних послуг. Такі зміни суттєво вплинули на формування

довіри громадян до органів публічного управління та сприяли утвердженню образу держави як інноваційної та клієнтоорієнтованої.

Цифрова модернізація публічного сектору дозволила Україні заявити про себе як про державу, що активно долучається до глобальних цифрових тенденцій та прагне інтегруватися у світовий інформаційний простір. Підвищення цифрової компетентності громадян, удосконалення інституційної спроможності органів влади та зниження рівня адміністративної корупції стали помітними наслідками реалізованих цифрових ініціатив. Проте подальший розвиток цифрового врядування вимагає особливої уваги до питань кібербезпеки, захисту персональних даних та інформаційної стійкості. Ефективне вирішення цих викликів є необхідною умовою для підтримання громадської довіри до цифрових сервісів та забезпечення стабільності цифрового середовища.

Цифрові платформи, такі як «Дія», «Прозорро» та «My.gov.ua», є важливими інструментами для надання державних послуг в Україні. Вони допомагають спростити доступ громадян до послуг, зменшити час, необхідний для їх отримання, та покращити прозорість. Платформи дають змогу проводити публічні закупівлі, реєструвати бізнес, подавати заявки на отримання адміністративних послуг, а також забезпечують доступ до відкритих даних. Ці ініціативи активно використовуються як в Україні, так і в інших країнах, де цифрові послуги стали основною складовою публічного управління. Ключовим фактором для їх успішної реалізації є підтримка з боку держави, а також ефективність технічного забезпечення, що дозволяє створити безпечне та зручне середовище для користувачів.

Впровадження таких платформ дозволяє створити систему, в якій процеси управління стають більш прозорими, а громадяни отримують швидкий доступ до необхідних послуг. Це також сприяє підвищенню довіри до органів влади та позитивно позначається на міжнародному іміджі країни.

Цифровізація, цифровий розвиток, цифрова економіка, цифрові інновації, електронне урядування та електронна демократія, розвиток інформаційного суспільства, інформатизації;

Розвиток цифрових навичок та цифрових прав громадян;

Відкриті дані, розвиток національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності

Рис. 2.8 Основні напрями реалізації публічного управління з формування позитивного іміджу України шляхом використання цифрових платформ

Джерело: створено автором на основі [59-60].

Отже, діджиталізація публічних послуг має значний вплив на підвищення прозорості та підзвітності органів влади. Вона забезпечує доступ громадян до державних реєстрів, публічних закупівель та фінансової інформації, що робить процеси управління більш відкритими та зрозумілими. За допомогою цифрових платформ органи влади можуть ефективніше виконувати свої обов'язки, зменшуючи бюрократичні перепони і зловживання.

Завдяки розвитку цифрових інструментів громадяни можуть активно слідкувати за публічними витратами, подавати звернення або отримувати адміністративні послуги без необхідності фізичної присутності в установах. Це не тільки покращує зручність для громадян, але й зміцнює їх довіру до системи публічного управління. Діджиталізація сприяє створенню підзвітної, прозорої та ефективної системи управління, що позитивно

впливає на імідж держави як у внутрішньому, так і в міжнародному контексті.

Висновки до другого розділу

Розвиток відкритих даних в Україні є одним із ключових напрямів цифрової трансформації публічного управління, що демонструє як суттєві досягнення, так і низку системних викликів. Аналіз динаміки впровадження механізмів відкритого доступу до інформації свідчить про поступову інституціоналізацію цифрових рішень. Водночас для подальшого ефективного функціонування екосистеми відкритих даних необхідно забезпечити належну якість інформаційного наповнення, розробити чіткі етичні стандарти щодо її використання та стимулювати участь приватного сектору в процесах інноваційного переосмислення цих даних. Реалізація таких підходів сприятиме формуванню прозорої, конкурентоспроможної та технологічно стійкої моделі національного розвитку.

Огляд цифрових платформ, розроблених та запроваджених за участі органів публічної влади України, засвідчує стратегічний характер цифровізації державного управління. Такі сервіси, як «Дія», «Прозорро», Єдиний портал електронних послуг, портал відкритих даних «data.gov.ua» тощо, виконують не лише функцію інструментів надання публічних сервісів, а й виступають засобами підвищення прозорості, доступності, оперативності та підзвітності адміністративних процесів. Кожна з платформ реалізована відповідно до власного технічного та функціонального профілю, що забезпечує ефективну інтеграцію в загальнодержавну систему електронного врядування. Завдяки впровадженню таких компонентів, як електронна ідентифікація,

автоматизований документообіг, електронна взаємодія з реєстрами та доступ до відкритих даних, створюються умови для оптимізації функціонування органів публічного управління і підвищення рівня зручності для громадян.

Цифровізація публічних послуг суттєво змінює характер взаємодії між державою та суспільством, забезпечуючи відкритий доступ до інформації про бюджетні витрати, закупівлі та інші адміністративні процеси. Можливість здійснювати звернення, реєстрації чи отримувати послуги дистанційно є фактором модернізації моделі врядування та зміцнення її демократичного характеру. Цифрові платформи відіграють важливу роль у реалізації державної цифрової політики, їх подальший розвиток є визначальним чинником для успішної інтеграції України до європейського цифрового простору.

РОЗДІЛ 3
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОСИЛЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ І ВІДКРИТІ ДАНІ

3.1 Ключові бар’єри цифрової трансформації в Україні

Однією з основних проблем цифрової трансформації державного управління є недостатня розвиненість нормативно-правової бази, яка регулює доступ до публічної інформації та захист персональних даних. Іншим важливим бар'єром є низький рівень цифрової грамотності населення та державних службовців. Це призводить до того, що значна частина громадян не може повною мірою скористатися можливостями цифрових сервісів, що знижує їх ефективність. Важливо також зазначити, що на фоні зростаючого обсягу даних виникає потреба в удосконаленні методів їх обробки і зберігання для забезпечення ефективного функціонування публічних сервісів.

Основними проблемами цифрової трансформації в державному управлінні є недостатня інфраструктурна підтримка цифрових технологій і високі вимоги до кібербезпеки. Ці аспекти значно ускладнюють інтеграцію новітніх рішень у державний сектор, де багато органів влади досі використовують застарілі інформаційні системи. Відсутність відповідних технологій і ресурсів для їх впровадження створює додаткові труднощі у цифровізації державних послуг.

Проблеми, пов'язані з нормативно-правовим забезпеченням цифровізації публічного сектору, зумовлені відсутністю синхронізації між поточними ініціативами цифрової трансформації та діючим

законодавством, що потребує вирішення. Існуюче законодавство є недостатньо адаптованим до потреб цифрового управління, а відсутність єдиного стандарту для вибору цифрових систем призводить до відставання правової бази від швидкості розвитку цифрових технологій. З огляду на це, необхідно привести нормативно-правові акти у відповідність до змін, що відбуваються в процесі цифровізації публічного управління. Одним із ефективних кроків може стати створення «Цифрового кодексу», який регулюватиме комунікаційні мережі, цифрові послуги та надання публічних послуг, визначаючи стандарти та правила для використання технологій у різних сферах [61, с. 5].

Сучасні умови глобалізації та швидкий розвиток інформаційних технологій повинні вводити цифрові рішення в адміністрацію. Цифрова трансформація стане одним з найважливіших засобів покращення адміністративної ефективності, прозорості та підзвітності, створення нових можливостей для оптимізації процесів, доступності послуг та відкритого суспільства. Для України, в процесі модернізації кожного рівня державної влади, цифровізація адміністрації є важливим аспектом стратегічного розвитку та інтеграції в європейське співтовариство. У той же час, впровадження цифрових змін вимагає ефективного політичного розвитку, належного фінансування, вдосконалених юридичних галузей та кваліфікованого персоналу для навчання новітніх технологій. Незважаючи на обсяг цифрової трансформації, Україна стикається з багатьма проблемами.

Ключові виклики цифровізації державного управління в Україні [62]:

1. недостатній рівень цифрової грамотності громадян і держслужбовців потребує розширення цифрових компетенцій;
2. підвищення кіберзагроз вимагає посилення заходів з кібербезпеки та захисту персональних даних;

3. обмежені фінансові ресурси стримують повноцінне впровадження сучасних технологій;

4. недовіра до цифрових сервісів, особливо серед старшого покоління, ускладнює їх впровадження;

5. відсутність єдиного підходу та належної координації між органами влади ускладнює управління цифровими послугами.

Цифровізація публічного управління передбачає перехід державних послуг до електронного формату, що вимагає впровадження нових методів комунікації між державою та громадянами, організації доступу до електронних послуг, Інтернету та забезпечення кібербезпеки. Представлені на рис. 3.1 фактори значно ускладнюють ефективне використання цифрових сервісів у державному секторі та потребують комплексних змін у законодавстві, освіті та технічній підтримці. Успішна цифровізація потребує системного підходу для вирішення цих викликів.

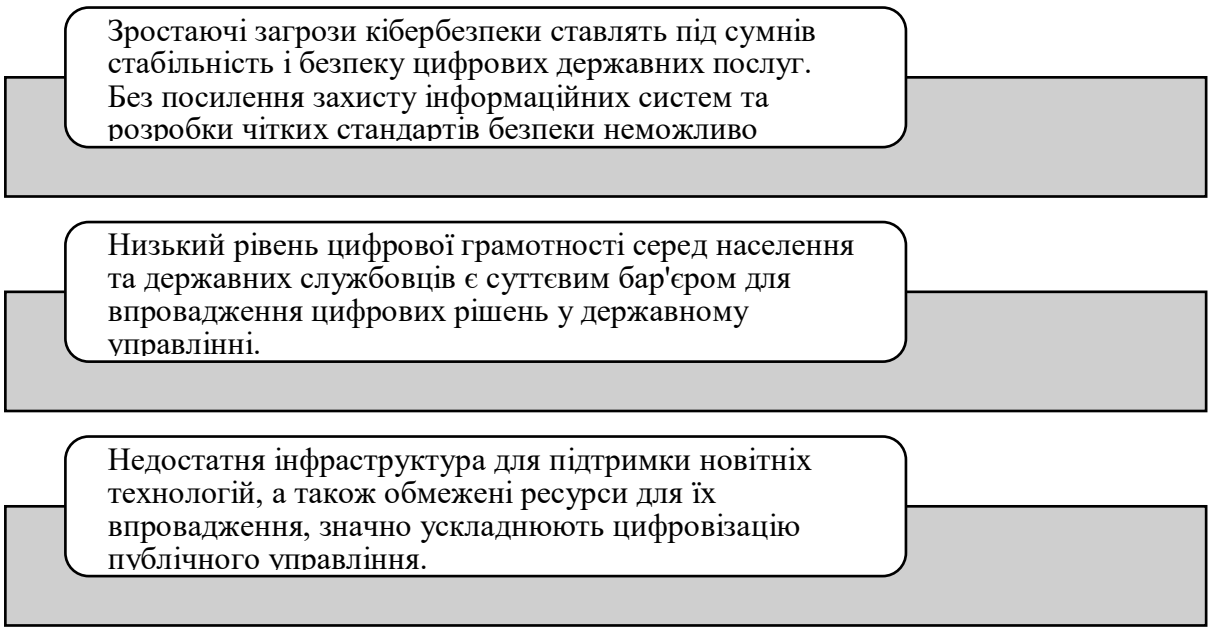

Рис. 3.1 Основні виклики цифрової трансформації публічних послуг в Україні

Джерело: створено автором.

Цифрова трансформація публічного управління в Україні стикається з кількома важливими бар'єрами, серед яких основними є невідповідність нормативно-правової бази новим технологіям, проблеми з кібербезпекою, низька цифрова грамотність і відсутність належної інфраструктури для впровадження цифрових рішень. Для подолання цих бар'єрів необхідно здійснити комплексні заходи, включаючи модернізацію законодавства, підвищення кваліфікації працівників, зміцнення кіберзахисту та розбудову інфраструктури для цифрових технологій.

3.2 Міжнародні практики підвищення прозорості державного управління (бенчмаркінг)

Європейські країни активно працюють над підвищенням рівня цифрової прозорості через забезпечення доступу до публічних послуг онлайн, що дозволяє громадянам отримувати інформацію в реальному часі. Такий підхід до цифровізації державних послуг робить процеси більш відкритими, зменшує можливості для корупційних дій та підвищує ефективність управління.

Одним із головних досягнень є інтеграція інструментів, що дозволяють громадянам бачити, як ухвалюються політичні рішення, які є етапи надання публічних послуг, а також які дані збираються державними органами. Результати звіту Anti-Corruption and Integrity Outlook [63] підтверджують, що прозорість виступає не лише показник доступу до інформації, але й частина більш широкої стратегії вдосконалення адміністративної ефективності. Країни, які активно використовують цифрові інструменти для підвищення прозорості, демонструють вищі показники у забезпеченні громадянського контролю та зниженні корупційних ризиків. Порівняння різних підходів до електронного

урядування у країнах ЄС також показує, що бенчмаркінг допомагає країнам розуміти свої слабкі місця та запроваджувати передові практики для покращення рівня прозорості та ефективності державних послуг.

У звіті OECD [64] особливо підкреслюється важливість прозорості як одного з основних інструментів у боротьбі з корупцією. Відкриті дані, публічні звіти, доступ до процесу ухвалення рішень, це елементи прозорості, які дозволяють зменшити корупційні ризики. Звіт показує, що в країнах з високим рівнем прозорості урядові органи можуть зменшити кількість корупційних схем, оскільки суспільство має змогу контролювати кожен етап реалізації політик.

OECD звертає увагу на важливість збору даних та використання інформаційних технологій для моніторингу публічних послуг та витрат. Порівняння кращих практик між країнами членами дозволяє з'ясувати, які методи є найбільш ефективними для забезпечення прозорості, зокрема у фінансових та адміністративних процесах. Рекомендації щодо підвищення інтегритету в публічному секторі також ґрунтуються на принципах відкритості, що дозволяють громадянам мати доступ до інформації про діяльність урядів.

У контексті бенчмаркінгу звіт OECD є потужним інструментом для визначення прогалин у прозорості та пропонує практичні рішення для їх усунення. Крім того, звіт акцентує увагу на важливості міжнародної співпраці у боротьбі з корупцією та забезпеченні високих стандартів прозорості у глобальному масштабі. Однак дослідження також вказує на необхідність покращення механізмів контролю за виконанням антикорупційних ініціатив, оскільки не всі країни забезпечують ефективний нагляд за реалізацією своїх прозорих політик. Хоча країни можуть формально дотримуватись стандартів, на практиці існують значні виклики у забезпеченні постійного рівня прозорості.

Open Budget Survey 2023 [65] є інструментом, що оцінює рівень прозорості бюджетних процесів у 125 країнах світу. Він включає в себе три основні критерії: доступність бюджетної інформації, публічні консультації та нагляд за виконанням бюджету. Глобальна ініціатива з прозорості бюджету, що проводить цей огляд, прагне не лише оцінити рівень відкритості у фінансових питаннях, а й допомогти країнам покращити свої практики через обмін досвідом.

Одним з основних результатів огляду Open Budget Survey 2023 є висновок про те, що в багатьох країнах досі відсутня достатня прозорість у бюджетних процесах. Більшість урядів не надають достатнього доступу до інформації про державні витрати, що є важливим для громадян, особливо у питаннях ефективного використання державних коштів. Виявлено, що країни, які активно реалізують практики відкритого бюджету, мають вищі показники економічної стабільності та більш ефективне управління фінансами.

У контексті бенчмаркінгу цей звіт надає можливість порівняти різні підходи до прозорості бюджетних процесів, оцінити успішність практик країн, що є лідерами в цьому напрямку, та виявити слабкі місця. Зокрема, деякі країни досягли значного прогресу в інтеграції електронних систем для моніторингу бюджетних витрат, що підвищує рівень довіри громадян до урядів. Водночас, звіт наголошує на необхідності більшого залучення громадян до процесу бюджетування, через організацію публічних консультацій, що дозволяє врахувати потреби населення. Країни, де такі практики активно застосовуються, демонструють кращі результати в розподілі ресурсів та ефективності державних програм.

Використання результатів Open Budget Survey для бенчмаркінгу дозволяє країнам з низьким рівнем прозорості визначати конкретні області, в яких необхідно покращити доступ до бюджетної інформації, а також адаптувати практики кращих країн для покращення своєї політики. Цей

процес є критично важливим для побудови більш ефективних та прозорих фінансових систем.

Аналіз міжнародних практик підвищення прозорості через бенчмаркінг, зосереджений на трьох джерелах, демонструє важливість застосування ефективних інструментів для забезпечення відкритості у публічному секторі. Кожне з джерел, eGovernment Benchmark 2023, OECD Anti-Corruption and Integrity Outlook 2024 та Open Budget Survey 2023, пропонує конкретні стратегії та оцінки для підвищення прозорості, що можуть бути корисними для адаптації національних практик у різних країнах.

Звіт OECD Anti-Corruption and Integrity Outlook 2024 акцентує увагу на антикорупційних ініціативах та важливості прозорості як інструменту для запобігання корупції в державних органах. Бенчмаркінг допомагає визначити ефективність політик, що сприяють відкритості та підзвітності урядів. Країни з високим рівнем прозорості та інтегритету мають нижчі рівні корупції, оскільки доступ до інформації про державні витрати та політичні рішення дає можливість громадянам контролювати діяльність урядів. OECD, надаючи оцінку на основі чітко визначених критеріїв, допомагає країнам виявити прогалини в своїх антикорупційних стратегіях і впроваджувати найкращі практики з міжнародного досвіду.

Open Budget Survey 2023 від Глобальної ініціативи з прозорості бюджету ставить на перший план відкритість бюджетних процесів, що є ключовим елементом у підвищенні рівня прозорості на національному рівні. Бенчмаркінг у цій галузі дозволяє країнам порівнювати свої підходи до бюджетної прозорості, оцінюючи, наскільки ефективно вони надають громадянам доступ до інформації про бюджет, а також залучають їх до процесу ухвалення бюджетних рішень. Країни з високим рівнем відкритості бюджету демонструють кращу економічну стабільність і більш ефективне використання державних ресурсів, що позитивно впливає на довіру

громадян до урядів і знижує ризики корупції. Незважаючи на те, що багато країн досягли значного прогресу в підвищенні прозорості, існують певні виклики, такі як недостатня участь громадян у процесах ухвалення рішень або відсутність достатнього моніторингу виконання політик.

Одним із найуспішніших прикладів цифрової трансформації державного управління є Естонська Республіка, яка ще з початку 2000-х років розпочала послідовне впровадження електронного урядування. У сучасних умовах майже всі державні послуги в Естонії надаються в електронному форматі через єдину інтегровану систему e-Estonia [66]. Визначальним чинником успіху естонської моделі стала побудова децентралізованої, однак взаємопов'язаної інфраструктури управління даними, у межах якої кожен державний орган зобов'язаний надавати доступ до інформації у форматі відкритих даних. Такий підхід демонструє ефективність впровадження єдиного технічного стандарту для всіх категорій даних, що забезпечує їх сумісність і сприяє міжвідомчій інтеграції. Для України актуальним є запозичення цієї практики з метою стандартизації цифрових процесів та покращення міжінституційної взаємодії.

Прикладом ефективного поєднання цифрової інфраструктури та публічної прозорості є також Данія, де впроваджено національну систему цифрової ідентифікації громадян (NemID/MitID), яка забезпечує доступ до розгалуженої мережі державних сервісів [66]. У межах цієї системи кожен громадянин має централізований доступ до інформації про власні взаємодії з державними структурами. Для України доцільно врахувати цей досвід при розвитку цифрової платформи «Дія», розширивши її функціонал для прозорого моніторингу персональних даних та спрощення участі громадян у механізмах публічного контролю за державними ресурсами.

У Фінляндії цифрова політика базується на концепції "дані як інфраструктура" (data as infrastructure), відповідно до якої дані

розглядаються як суспільне благо, що має стратегічне значення [66]. Уряд цієї країни активно співпрацює з громадськими організаціями, створюючи передумови для прозорого прийняття управлінських рішень. Для українського контексту така практика є надзвичайно корисною, зокрема у сфері розвитку механізмів зворотного зв'язку.

Ще одним прикладом є Нідерланди, які послідовно впроваджують принципи відкритості у сфері публічних закупівель. Усі державні тендери в країні публікуються у форматі OCDS (Open Contracting Data Standard), що забезпечує їх повну прозорість та знижує ризики корупційних зловживань [66]. Україна вже має позитивний досвід у цьому напрямі (зокрема, система ProZorro), однак подальше вдосконалення можливе через впровадження повного циклу відкритих закупівель за міжнародними стандартами.

Отже, аналіз міжнародного досвіду демонструє, що послідовна цифровізація державного управління, орієнтована на відкритість даних, сприяє підвищенню ефективності публічних послуг, зростанню рівня довіри до держави та зменшенню корупційних ризиків. Для України надзвичайно важливо адаптувати та впроваджувати кращі практики лідерів цифрової трансформації з урахуванням національного контексту, інституційної готовності та потреб громадянського суспільства.

3.3 Рекомендації щодо підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних

Цифрові комунікації стали невід'ємною частиною сучасного державного управління. В умовах глобалізації, інформатизації та стрімкого розвитку технологій держави повинні шукати нові способи інтеграції цифрових рішень у систему управління, щоб забезпечити прозорість,

доступність та ефективність своїх функцій. Для України, що переживає період трансформацій у зв'язку з війною та інтеграцією в європейську спільноту, розвиток цифрових комунікацій стає важливим фактором у забезпеченні стабільності і підвищенні рівня довіри до державних інститутів.

Цифровізація процесів в управлінні не тільки покращує доступ громадян до публічних послуг, але й знижує ризики корупції, підвищує оперативність ухвалення рішень та зменшує бюрократичні перепони. Крім того, ефективне використання сучасних технологій сприяє зменшенню витрат на управління та оптимізації використання державних ресурсів. Однак для досягнення максимального ефекту необхідно враховувати не лише технічні аспекти, а й стратегічні підходи до розвитку цифрових комунікацій.

У цьому контексті виникає низка рекомендацій, спрямованих на удосконалення цифрових комунікацій в системі державного управління України. Вони мають бути націлені на інтеграцію національних процесів з європейським цифровим простором, забезпечення безпеки та стабільності цифрової інфраструктури, а також на розвиток цифрової грамотності серед усіх учасників цього процесу (рис. 3.2). Ключовим аспектом цифрової трансформації в умовах війни є інтеграція України до європейського цифрового простору, що включає адаптацію національного законодавства до європейських стандартів.

Рис. 3.2 Рекомендації щодо підвищення рівня прозорості державного управління в Україні за допомогою цифрових платформ і відкритих даних

Джерело: створено автором.

Для успішного розвитку цифрових комунікацій в Україні важливим є процес інтеграції в європейський цифровий простір. Зокрема, Україні необхідно працювати над забезпеченням сумісності своїх електронних комунікаційних платформ з європейськими сервісами, що дозволить громадянам отримувати доступ до послуг, що відповідають високим європейським стандартам. Така інтеграція також дозволить залучити інвестиції в цифрову інфраструктуру країни та забезпечити її сталий розвиток.

Інтеграція України в Єдиний цифровий ринок ЄС передбачає адаптацію національного законодавства та стандартів у сфері відкритих даних та цифрового урядування до європейських норм. Зокрема, йдеться про впровадження сумісних метаданих, ідентифікаторів, протоколів безпеки та форматів публікації, які відповідають директивам ЄС. Така гармонізація сприятиме прозорості, підвищенню довіри до державних інституцій та полегшенню транскордонного обміну інформацією, відкриє нові можливості для залучення інвестицій, участі в спільних проєктах та цифрового співробітництва на міжнародному рівні.

Сучасна платформа «Дія» може стати не лише адміністративним сервісом, але й інструментом участі громадян у публічному управлінні, включаючи подання ініціатив, моніторинг рішень та участь у громадських обговореннях. Рекомендуємо створити окремі цифрові рішення для розвитку вітчизняної науки, освіти, культури, включаючи публічні бази наукових досліджень, аналітики, грантів і публікацій. Інтеграція цифрових платформ у такі сфери сприятиме відкритості знань, інновацій і стимулюватиме співпрацю держави, бізнесу та громадянського суспільства.

Публічність державних витрат має охоплювати не лише публікацію бюджетів, але й повний цикл закупівель: від планування, оголошення тендерів і укладання договорів до звітів про їхнє виконання. Для цього необхідне повноцінне впровадження міжнародного формату OCDS, що забезпечує єдиний підхід до відкритості фінансових транзакцій.

Створення ефективного механізму громадського моніторингу передбачає не лише відкритість даних, але й інституціоналізацію участі громадських організацій у процесі їх аналізу, верифікації та зворотного зв’язку. Доцільно запровадити публічні аудити даних, конкурси для civic tech-проєктів, а також регулярне оновлення інформації з урахуванням рекомендацій незалежних експертів. Сприяння цифровій активності

громадян дозволить перетворити відкриті дані на інструмент щоденного контролю за владою.

Використання цифрових інструментів для оцінювання результативності держслужби може базуватись на показниках досягнення цілей, дотримання строків, прозорості рішень та зворотного зв'язку від громадян. Система повинна бути інтегрована з відкритими даними, що дозволить громадськості відстежувати ефективність виконання завдань окремими підрозділами чи посадовцями. Крім того, такі інструменти дадуть змогу оперативно виявляти системні проблеми в роботі органів влади та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Розвиток цифрових комунікацій є важливим елементом у системі державного управління, оскільки дозволяє покращити ефективність процесів, забезпечити більшу прозорість та знижує ризики корупції. Інтеграція до європейського цифрового простору, створення інтерактивних платформ для громадян, забезпечення безпеки інфраструктури, впровадження інноваційних технологій і залучення громадян до управлінських процесів, оскільки усі ці фактори сприятимуть підвищенню якості державного управління та забезпеченню сталого розвитку цифрових комунікацій в Україні.

Висновки до третього розділу

Цифрова трансформація публічного управління в Україні стикається з низкою суттєвих викликів. До основних проблем відносяться невідповідність існуючої нормативно-правової бази сучасним технологічним вимогам, питання кібербезпеки, недостатній рівень цифрової грамотності серед громадян та працівників державних органів, а

також відсутність відповідної інфраструктури для впровадження цифрових рішень. Для подолання цих бар'єрів необхідно реалізувати комплексну стратегію, що включає оновлення законодавчих норм, підвищення кваліфікації державних службовців, посилення заходів кіберзахисту та розвиток інфраструктури для інтеграції цифрових технологій.

Міжнародний досвід, зокрема в аспекті забезпечення прозорості через бенчмаркінг, має важливе значення для визначення оптимальних шляхів адаптації успішних практик в Україні. Запровадження перевірених рішень з інших країн дає можливість створити більш відкриту та підзвітну систему управління, що, у свою чергу, допомагає боротися з корупцією та підвищувати рівень довіри громадян до органів влади.

Розвиток цифрових комунікацій у державному управлінні є невід'ємною складовою для підвищення ефективності управлінських процесів, забезпечення прозорості та зниження корупційних ризиків. Інтеграція України в європейський цифровий простір, створення інтерактивних платформ для громадян, забезпечення безпеки цифрової інфраструктури, впровадження інноваційних технологій, а також залучення громадян до процесів ухвалення рішень є важливими чинниками, що сприятимуть підвищенню якості державного управління та сприятимуть сталому розвитку цифрових комунікацій в країні.

ВИСНОВКИ

1. В умовах сьогодення поняття «прозорість» стає основою формування публічного управління та вагомою складовою демократичної держави. Першочергово зазначене поняття обмежувалося виключно відкритістю урядової інформації, тоді як із часом зміст зазначеного поняття істотно розширився. Прозорість означає доступність процесу ухвалення рішень у сфері публічного управління, підзвітність посадових осіб органів публічного управління та активна участь суспільства у формуванні політики держави. Перегляд традиційного підходу до тлумачення сутності поняття прозорості як принципу відкритості пов’язаний із розвитком цифровізації. Аналіз наукової літератури щодо визначення сутності поняття «прозорість» у публічному управлінні дозволив визначити низку особливостей, які визначають важливість зазначеного поняття у забезпеченні підзвітності, довіри та ефективності діяльності органів публічної влади усіх рівнів. Прозорість означає не лише процес надання інформації, це елемент демократичного управління, який активує участь громадян щодо прийняття рішень та здійснення контролю за діяльністю органів публічного управління. Відповідно до сучасних наукових концепцій, прозорість є характеристикою якості управлінських процесів; зобов’язанням органів публічного управління; фактором покращення якості управлінських послуг; створенням довіри до органів публічної влади; доступом громадян до інформації; принципом відкритості діяльності; правовим механізмом реалізації принципу відкритості. Проведений аналіз наукової літератури засвідчив, що концептуалізація цифрових платформ та відкритих даних виступає основою формування стратегії

цифровізації публічних послуг та розвитку громадянського суспільства в Україні. Відкриті дані та цифрові платформи мають функціонувати як механізми, які забезпечують інформаційну безпеку, підвищують прозорість та сприяють оптимізації управлінських рішень. У той же час, відкриті дані виступають основою формування системи прийняття управлінських рішень, які базуються на об’єктивності та достовірності відомостей, а не на припущеннях.

2. Проведено теоретичне узагальнення наукової літератури дозволило виокремити ряд актуальних теоретичних підходів до вивчення публічних комунікацій та іміджу держави в умовах цифровізації. Ключові підходи до публічних комунікацій у цифрову епоху зосереджені на використанні новітніх технологій у формуванні позитивного іміджу держави, взаємодії з міжнародною спільнотою, управлінні потоками інформації. Основними теоріями є: теорія публічної дипломатії, теорія соціальних медіа, теорія стратегічних комунікацій. Теорія публічної дипломатії розглядає цифрові інструменти у контексті просування національних інтересів на міжнародній арені. Теорія соціальних медіа досліджує соціальні мережі як основний канал публічної комунікації. Теорія стратегічних комунікацій досліджує використання різних комунікаційних інструментів для досягнення політичних, економічних, дипломатичних рішень. Узагальнюючи наведені теорії, у цифрову епоху новітні технології стали новими інструментами у створенні позитивного іміджу держави.

3. В сучасних умовах розвиток відкритих даних в Україні виступає основою цифрової трансформації публічного управління, і характеризується суттєвими досягненнями. Аналіз ключових тенденцій запровадження механізмів відкритого доступу до інформації демонструє інституалізацію цифрових рішень. Для

подальшого ефективного розвитку екосистеми відкритих даних необхідно забезпечити високий рівень якості інформаційного наповнення, а також створити чіткі стандарти та вимоги щодо етики використання відкритих даних. Розвиток екосистеми відкритих даних сприяє формуванню конкурентоспроможної національної економіки. Статистичні дані доводять суттєвий прогрес України щодо розвитку екосистеми відкритих даних, що підтверджено високими оцінками у відповідних категоріях. Висока оцінка політики відкритих даних доводить про високий рівень сприятливості правового та організаційного середовища використання відкритих даних. Огляд цифрових платформ, розроблених за участю органів публічної влади України, підтверджує стратегічне значення цифровізації державного управління. Платформи, такі як «Дія», «Прозорро», Єдиний портал електронних послуг, а також портал відкритих даних «data.gov.ua», виконують не лише функцію надання публічних сервісів, але й сприяють підвищенню прозорості, доступності, оперативності та підзвітності адміністративних процесів. Кожна з цих платформ реалізована відповідно до свого технічного та функціонального профілю, що забезпечує їх ефективну інтеграцію в загальнодержавну систему електронного врядування. Кожна з розглянутих цифрових платформ має свою специфічну роль у загальній структурі цифрової держави, починаючи від спрощення адміністративних процедур і закінчуючи покращенням публічної підзвітності та доступу до інформації. Застосування інноваційних технологічних рішень не тільки підвищує зручність для користувачів, а й сприяє оптимізації внутрішніх процесів органів державної влади. Подальше вдосконалення та розширення цих рішень є ключовим етапом у реалізації концепції цифрової держави та ефективній інтеграції України в європейський цифровий простір.

4. Цифровізація публічних послуг змінює природу взаємодії між державою та громадянами, забезпечуючи відкритий доступ до інформації про бюджетні витрати, державні закупівлі та інші адміністративні процеси. Можливість здійснювати звернення, реєстрацію та отримувати послуги дистанційно є важливим елементом модернізації моделі державного управління та зміцнення її демократичного характеру. Цифрові платформи займають ключову роль у реалізації державної цифрової політики, і їх подальший розвиток є визначальним чинником для успішної інтеграції України в європейський цифровий простір. Цифровізація публічних послуг має значний вплив на підвищення прозорості та підзвітності органів державної влади. Завдяки використанню цифрових платформ органи влади здатні ефективніше виконувати свої функції, знижуючи бюрократичні бар'єри та мінімізуючи можливості для зловживань. Розвиток цифрових інструментів дає громадянам змогу активно моніторити публічні витрати, подавати звернення та отримувати адміністративні послуги дистанційно, без потреби відвідувати державні установи. Діджиталізація сприяє формуванню підзвітної, прозорої та ефективної управлінської системи, що має позитивний вплив на імідж держави як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях.

5. Цифрова трансформація публічного управління в Україні стикається з рядом значних труднощів. Основними викликами є невідповідність чинної нормативно-правової бази сучасним технологічним вимогам, питання забезпечення кібербезпеки, низький рівень цифрової грамотності серед громадян і працівників державних органів, а також відсутність необхідної інфраструктури для інтеграції цифрових рішень. Для подолання цих перешкод необхідно реалізувати всебічну стратегію, яка включатиме оновлення

законодавчих актів, підвищення кваліфікації державних службовців, посилення заходів з кіберзахисту та розвиток інфраструктури для впровадження цифрових технологій.

6. Європейські держави активно впроваджують стратегії для підвищення цифрової прозорості, надаючи громадянам доступ до публічних послуг в онлайн-форматі, що дозволяє отримувати інформацію в режимі реального часу. Така модель цифровізації державних послуг сприяє більшій відкритості процесів, зменшує можливості для корупційних практик і покращує ефективність управлінських механізмів. Міжнародний досвід, зокрема в аспекті забезпечення прозорості через бенчмаркінг, має значну цінність для визначення найефективніших шляхів адаптації успішних практик в Україні. Імплементація перевірених рішень з інших країн дозволяє створити більш відкриту та підзвітну систему управління, що, в свою чергу, допомагає протидіяти корупції та підвищувати рівень довіри громадян до органів влади.

7. Розвиток цифрових комунікацій у державному управлінні є ключовим елементом для підвищення ефективності управлінських процесів, забезпечення прозорості та зниження ризиків корупції. Інтеграція України в європейський цифровий простір, створення інтерактивних платформ для громадян, забезпечення безпеки цифрової інфраструктури, впровадження інноваційних технологій, а також активне залучення громадян до процесів ухвалення рішень є важливими факторами, що сприятимуть покращенню якості державного управління та забезпеченню сталого розвитку цифрових комунікацій в країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Донченко О. С. Відкритість публічного управління як напрям наукових досліджень: основні аспекти та перспективи. Інвестиції : практика та досвід : наук.-практ. журн. 2022. № 23. С. 124-130.

2. Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія та практика : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 5 листопада 2024 року / за заг. ред. Т.М. Лозинської, О.В. Дорофєєва. Полтава : ПДАУ, 2024. 241 с.

3. Розовик І. В. Розвиток механізмів публічного управління усфері судово-медичної експертизи. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» з галузі знань «Публічне управління та адміністрування». Міжрегіональна Академія управління персоналом. Київ. 2025. 245 с.

4. Губа М.І., Линецький М.В. Публічність і прозорість місцевого бюджету як інструмент антикорупційної політики на рівні місцевого самоврядування. Наукові перспективи : журнал. 2022. № 1(19) 2022. С.79-92. DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1(19)-79-91 (дата звернення: 20.04.2025).

5. Губа М. І. Прозорість місцевого самоврядування як фактор забезпечення інституційної стійкості системи публічного управління в умовах воєнного стану. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2024. С. 285-290.

6. Анісімов В. О. Забезпечення ефективної інформаційної відкритості результатів діяльності органів публічної влади. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне

управління та адміністрування. 2023. URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-9-02-13/2023-9-02-13 (дата звернення: 21.04.2025).

7. Зубенко Г. Принципи прозорості, відкритості та публічності в діяльності громадських формувань. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2022. С. 56-61. DOI: 10.26565/2075-1834-2022-34-06

8. Любарський В. С. Принцип відкритості та прозорості в діяльності правоохоронних органів. Часопис Київського університету права. 2023. С. 95–100.

9. Семчук Ю. І. Правовий механізм забезпечення інформаційної прозорості публічного управління. Академічні візії. 2023. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/689/619 (дата звернення: 22.04.2025).

10. Cuadrado-Ballesteros B., Ríos A., Guillamón M. Transparency in public administrations: a structured literature review. Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management. 2023. 35. 10.1108/JPBAFM-10-2022-0158.

11. Rodrigues J. Publicity, Transparency, and Openness in Public Administration. Revista de Derecho Uninorte. 2023. 58. 9-37. 10.14482/dere.58.004.223.

12. Antonello F. Transparency as a Means of Preventing Corruption in Public Administration. 2024. 11. 267-273. 10.23939/law2024.43.267.

13. Корват О. Формування державної політики у сфері цифрових платформ і екосистем. Право та інновації. 2023. №3(43). С. 83-88.

14. Кшаджирадієва С., Шевцова Є. Вплив цифрових платформ на розвиток і функціонування регіональних медіа України в контексті реформ децентралізації та технологічної модернізації. Public Administration and Regional Development. 2021. №13. С. 797-816.

15. Серенок А., Куспляк І., Куспляк Г. Роль відкритих даних та штучного інтелекту в сучасних умовах розвитку цифрової інфраструктури держави . Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2024. №3(2). С. 68-82.

16. Кушнір В. А. Відкриті дані в діяльності органів державної влади України: правове регулювання / В. А. Кушнір; наук. кер. І. О. Кульчій // Тези 74-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, 25 квітня–21 травня 2022 р.). Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. Т. 2. С. 138–140.

17. Лебедюк В. М. Використання відкритих даних у публічній політиці в Україні. Сучасні політичні візії. 2024. № 2. С. 16-21.

18. Серба М. С. Відкриті українські ресурси: доступ до знань в епоху цифрових трансформацій. Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері. 2024. С. 154–157.

19. Borriello G. The grand challenge of public administration digitalization: The digital identity policy in Italy. International Review of Administrative Sciences. 2025. 10.1177/00208523251333541.

20. Ioannis S., Dimitrios K., Christos D. Digital Tools and Electronic Data Interchange Process in Public Administration and

Vocational Education and Training. 2024. 10.1007/978-3-031-42467-0_103.

21. Souza E. Digital transformation in public administration: a bibliographic review. Brazilian Journal of Development. 2025. 11. e78936. 10.34117/bjdv11n4-024.

22. Регламент (ЄС) 2019/1024 Європейського парламенту та Ради від 20 червня 2019 року про відкриті дані та повторне використання інформації державного сектору (перегляд). Офіційний журнал Європейського Союзу, L 172. 2019. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1024 (дата звернення: 18.05.2025).

23. Регламент (ЄС) 2022/868 Європейського парламенту та Ради від 30 травня 2022 року про управління даними (Акт про управління даними). Офіційний журнал Європейського Союзу. 2022. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0868 (дата звернення: 18.05.2025).

24. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text (дата звернення: 18.05.2025).

25. Про електронну комерцію Закон України від 3 вересня 2015 року № 675- VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text (дата звернення: 18.05.2025).

26. Про електронні комунікації: Закон України від 16 грудня 2020 року № 1089-IX. Відомості Верховної Ради України. 2020.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text (дата звернення: 18.05.2025).

27. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 15 липня 2021 року № 1689-IX. Відомості Верховної Ради України. 2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text (дата звернення: 18.05.2025).

28. Про публічні електронні реєстри: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1907-IX. Відомості Верховної Ради України. 2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20#Text (дата звернення: 18.05.2025).

29. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835. Відомості Верховної Ради України. 2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text (дата звернення: 10.06.2025).

30. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text (дата звернення: 18.05.2025).

31. Ємець В., Мороз А. Роль соціальних мереж у формуванні іміджу держави в умовах повномасштабної війни. Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. 2023. № 12. С. 205–214.

32. Нагорняк Т. Л. Публічний імідж України в умовах невизначеності. Політичне життя. 2022. № 1. С. 9–15.

33. Філіппова В. Д. Сучасні орієнтири іміджевої політики України. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2024. № 2. С. 332–336.

34. Зражевська Н., Литвиненко О. Комунікативні трансформації як наслідок розвитку сучасних цифрових інтернет-технологій. Інтегровані комунікації. 2023. № 155. С. 36–41.

35. Трофименко М. В. Трансформація публічної дипломатії в умовах глобалізації та діджиталізації: методологічні засади й практичні аспекти (український кейс). Серія: Історія. Політологія. 2023. Вип. 13. С. 141–154.

36. Radebe M. Public Sector Communication in the Digital Age: Insights and Influences from the Global South. 2024. 10.36615/9781776489909-00.

37. Radebe M., Sitto-Kaunda K., Lubinga E. Public Sector Communication in the Digital Age. 2024. 10.36615/9781776489909.

38. Susilo J., Annafi N. Public Relations Content Strategy Innovation for the Image of Regional Heads in the Digital Era of East Java. Momentum Matrix: International Journal of Communication, Tourism, and Social Economic Trends. 2. 2025. 66-74. 10.62951/momat.v2i1.178.

39. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text (дата звернення: 18.05.2025).

40. Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 10.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text (дата звернення: 18.05.2025).

41. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» від 26 жовтня 2021 р. № 685/2021. Відомості Верховної Ради України. 2021. № 25. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text (дата звернення: 18.05.2025).

42. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року» від 29 грудня 2021 р. № 1809-р. Відомості Верховної Ради України. 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-2021-%D1%80#Text (дата звернення: 18.05.2025).

43. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту з питань зв'язку та інформатизації» від 4 липня 2000 р. № 1033. Відомості Верховної Ради України. 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033-2000-%D0%BF#Text (дата звернення: 18.05.2025).

44. До 16 мільйонів осіб щомісяця користуються відкритими даними в Україні. Офіс ефективного регулювання (BRDO). 2023. URL: https://brdo.com.ua/news/do-16-miljoniv-osib-shhomisyatsya-korystuyutsya-vidkrytymy-danymy-v-ukrayini/ (дата звернення: 24.04.2025).

45. Прозорість та підзвітність роботи держави: Україна – друга в Європі в рейтингу відкритих даних. Міністерство цифрової трансформації України. 2022. URL: https://thedigital.gov.ua/news/prozorist-ta-pidzvitnist-roboti-derzhavi-ukraina-druga-v-evropi-v-reytingu-vidkritikh-danikh (дата звернення: 25.04.2025).

46. Як розвиток відкритих даних в Україні пришвидшить інтеграцію до ЄС: дослідження. Проєкт TAPAS. 2022. URL: https://tapas.org.ua/all-uk/news-uk/iak-rozvytok-vidkrytykh-danykh-v-ukraini-pryshvydshyt-intehratsiiu-do-ies-doslidzhennia/ (дата звернення: 28.04.2025).

47. Податкова, Мінекономіки та МОЗ очолили антирейтинг якості відкритих даних. Опендатабот. 2024. URL: https://opendatabot.ua/analytics/opendataday-2024 (дата звернення: 29.04.2025).

48. Аналіз онлайн-сервісів, створених на основі відкритих державних даних. Національний репозитарій академічних текстів. 2025. URL: https://nrat.ukrintei.ua/analiz-onlajn-servisiv-stvorenyh-na-osnovi-vidkrytyh-derzhavnyh-danyh/ (дата звернення: 30.04.2025).

49. Єдиний портал державних послуг. Дія. 2024. URL: https://diia.gov.ua/ (дата звернення: 01.05.2025).

50. Єдиний державний веб-портал електронних послуг. my.gov.ua. 2024. URL: https://my.gov.ua/ (дата звернення: 01.05.2025).

51. Публічні закупівлі в Україні. Прозорро. 2024. URL: https://prozorro.gov.ua/uk (дата звернення: 01.05.2025).

52. Портал відкритих даних України. data.gov.ua. 2024. URL: https://data.gov.ua/ (дата звернення: 01.05.2025).

53. Особистий кабінет. Пенсійний фонд України. 2024. URL: https://portal.pfu.gov.ua/ (дата звернення: 01.05.2025).

54. Електронний кабінет платника податків. Державна податкова служба України. 2024. URL: https://cabinet.tax.gov.ua/ (дата звернення: 01.05.2025).

55. Платформа цифрової держави. Міністерство цифрової трансформації України. 2024. URL: https://digitalstate.gov.ua/uk (дата звернення: 01.05.2025).

56. Вольська О. М. Застосування інформаційних систем у механізмі комунікації місцевої влади та громадськості з метою формування позитивного іміджу України на міжнародній арені. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2024. № 2. DOI: 10.35546/kntu2078-4481.2024.2.40 (дата звернення: 03.05.2025).

57. Сінчук А. А. Формування іміджу державного службовця в умовах цифрових трансформацій: зарубіжний та український досвід: магіст. дис. / Сінчук Анна Андріївна. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 86 с.

58. Діджиталізація як фактор трансформації міжнародного іміджу України. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ». 2021. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39561 (дата звернення: 04.05.2025).

59. Редзюк В., Дармостук Д. Цифрові платформи для надання державних послуг: досвід України та світу. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2024. № 9. С. 168–175.

60. Макаренко О. Особливості впливу діджиталізації на прозорість та підзвітність органів влади. Academia.edu. 2024. URL: https://www.academia.edu/124067432 (дата звернення: 05.05.2025).

61. Горбата Л. В. Проблемні аспекти забезпечення інформаційної відкритості в умовах цифрової трансформації публічного управління. Публічне управління та адміністрування в Україні. 2023. № 2. С. 43–49.

62. Кривенко М. В., Дяченко Т. П. Цифрові тренди у сфері публічного управління. Проблеми модернізації та трансформації ланок управління. 2023. № 10(2). С. 37–45.

63. Anti-Corruption and Integrity Outlook 2024. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). 2024. URL: https://www.oecd.org/gov/anti-corruption-integrity-outlook-2024-1aacef11-en.htm (дата звернення: 07.05.2025).

64. Open Budget Survey 2023. International Budget Partnership. 2023. URL: https://www.internationalbudget.org/open-budget-survey/open-budget-survey-2023/ (дата звернення: 07.05.2025).

65. eGovernment Benchmark 2023: Delivering digital-ready policymaking. European Commission. 2023. URL: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/egovernment-benchmark-2023 (дата звернення: 07.05.2025).

66. International Open Data Charter. Open Data Charter. 2015. URL: https://opendatacharter.org/ (дата звернення: 11.06.2025).